

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

50

“ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ”

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
ΑΡ. ΕΙΣ.	50754 + CD
COMP.	32505
ΤΑΞΗ	346.06626 ΓΑΚ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	

**ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ - ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ Ν.Δ. 2190/1920
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ 1297/1927 & 2166/1993**

ΓΑΚΟΥ ΕΛΕΝΗ

A.M. 10347

00150754

ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

«ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ – ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ Ν.Δ. 2190/1920 ΚΑΙ ΤΩΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ 1297/1927 & 2166/1993

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Κος ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Κος ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Κος ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Κος ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1 - Εισαγωγή	3-4
Κεφάλαιο 2 - Ισχύουσες διατάξεις του Ν.2190/1920 περί εξαγορών & συγχωνεύσεων	
2.1 Είδη συγχωνεύσεων βάσει του Ν.2190/1920.....	5
2.2 Συγχώνευση με απορρόφηση βάσει των διατάξεων του Ν.2190/1920.....	5 -14
2.3 Ακυρότητα συγχωνεύσεων βάσει των διατάξεων του Ν.2190/1920.....	14 -15
2.4 Έννοια της απορροφήσεως καθολικά εξαρτημένης εταιρείας.....	15 -16
2.5 Πράξεις εξομοιούμενες με απορρόφηση (εξαγορά ανώνυμης εταιρείας)..	17 -18
2.6 Συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας.....	18 -19
Κεφάλαιο 3 - Ισχύουσες διατάξεις νομοθετικού διατάγματος 1297/1927	
3.1 Εισαγωγικά σημεία ανάλυσης του Ν.Δ. 1297/1972..	20 -21
3.2 Πλαίσιο εφαρμογής του Ν.Δ. 1297/1972.....	21 -23
3.3 Παρεχόμενες φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.....	23 -26
3.4 Προϋποθέσεις για την παροχή των φορολογικών απαλλαγών και διευκολύνσεων βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.....	26 -29
3.5 Εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευομένων εταιρειών βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.....	29 -30
Κεφάλαιο 4 - Διατάξεις νόμου 2166/1993	
4.1 Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 2166/1993 Γενική ανάλυση της διαδικασίας μετασχηματισμού των ανωνύμων ΑΕ βάσει του Ν. 2166/1993.....	31 -35
4.2 Φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις βάσει των διατάξεων του Ν.2166/1993.....	35 -38
4.3 Συνοπτική παρουσίαση των διαφορών του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972 & του.2166/1993.....	39 -41
Κεφάλαιο 5 - Υπεραξία Επιχείρησης	
5.1 Έννοια της υπεραξίας.....	42
5.2 Φορολόγηση της υπεραξίας.....	42 -44
5.3 Λογιστική της υπεραξίας που προκύπτει κατά τη συγχώνευση μέσω εξαγοράς..	44 -46

5.4 Λογιστική της υπεραξίας που προκύπτει κατά τη συγχώνευση μέσω απορρόφησης ανώνυμης εταιρείας.....	46 -48
---	--------

Κεφάλαιο 6

- Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3 (Δ.Π.Χ.Π. 3)
- Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 22 (Δ.Λ.Π. 22)

(Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων)

6.1 Συνοπτική Ανάλυση του Δ.Λ.Π.22 και Δ.Π.Χ 3.....	49 -55
---	--------

Κεφάλαιο 7 – Συμπεράσματα	56 -57
--	---------------

Κεφάλαιο 8 - Πρακτική εφαρμογή.....	58 -69
--	---------------

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

Εισαγωγή

Η εργασία που ακολουθεί πραγματεύεται το θέμα των συγχωνεύσεων και των εξαγορών για τις ανώνυμες εταιρείες βάσει των διατάξεων του Ν.2190/1920 και των μεταγενέστερων αναπτυξιακών νόμων 1297/1972 και του 2166/1993. Επιπλέον γίνεται μια συνοπτική ανάλυση του Δ.Λ.Π 22 καθώς και του Δ.Π.Χ.Π 3 που σχετίζονται με την παρουσίαση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Γενικά αναφέρουμε ότι η συγχώνευση και η εξαγορά αποτελεί τη συμπαγέστερη μορφή συγκέντρωσης των επιχειρήσεων, όπου μία ή περισσότερες επιχειρήσεις εξαφανίζονται ως αυτοτελή νομικά πρόσωπα και η περιουσία τους μεταβιβάζεται είτε σε νεοϊδρυόμενη είτε σε μια υπάρχουσα εταιρεία.

Τα κυριότερα κίνητρα που ωθούν τις επιχειρήσεις σε συγκέντρωση με εξαγορά ή συγχώνευση είναι τα ακόλουθα:

- Το κίνητρο της ορθολογικής οργάνωσης και επέκτασης των επιχειρήσεων: οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις ενδεχομένως να προσδοκούν την επέκταση των δραστηριοτήτων τους με τη είσοδο σε νέες εγχώριες ή διεθνείς αγορές, νέες πηγές εφοδιασμού πρώτων και λοιπών υλών και νέους δρόμους διάθεσης των προϊόντων τους. Η κατάκτηση νέων αγορών είναι δυνατό να αποβλέπει στη μείωση του κόστους παραγωγής, με την κατανομή των γενικών εξόδων σε μεγαλύτερο όγκο παραγωγής. Είναι ακόμη δυνατό, οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις να επιδιώκουν τη διαφοροποίησή τους (diversification), δηλαδή την επέκταση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους σε κερδοφόρες κατηγορίες προϊόντων. Επίσης η απορρόφηση μιας επιχείρησης από μία ευδοκίμως λειτουργούσα επιχείρηση παρέχει στην απορροφούμενη επιχείρηση, επιτυχές management, έμπειρο προσωπικό, σύγχρονες εγκαταστάσεις παραγωγής και κανάλια διανομής των προϊόντων της.
- Το αμυντικό κίνητρο: η εξαγοράζουσα επιχείρηση επιδιώκει να ισχυροποιήσει τη θέση της στην αγορά, έτσι ώστε να αποθαρρύνει μια πιθανή εξαγορά αυτής από κάποια άλλη ανταγωνίστρια της επιχείρησης.
- Το επιθετικό κίνητρο: η επιχείρηση προβαίνει σε εξαγορά μιας άλλης επιχείρησης πριν αυτή καταστεί ανταγωνίστρια της και έτσι αποφεύγει την ισχυροποίηση της ανταγωνίστριας στην αγορά.

- Το κερδοσκοπικό κίνητρο: μια επιχείρηση εξαγοράζει μια άλλη, με σκοπό να ανεβάσει την αξία της, προκειμένου, μετά την παρέλευση μιας χρονικής περιόδου, να την πωλήσει σε τρίτους.

Από το 1974 και κυρίως τα τελευταία δέκα χρόνια, παρατηρείται το φαινόμενο των συγχωνεύσεων και εξαγορών μεταξύ των μεγάλων εταιρειών στην προσπάθειά τους να διεθνοποιήσουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Η παγκοσμιοποίηση πλέον ωθεί τις επιχειρήσεις στην εδραίωση της παρουσίας τους στις ανά τον κόσμο μεγάλες αγορές, με σκοπό να εκμεταλλεύονται σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο βαθμό τις οικονομίες κλίμακος. Ιδιαίτερα μετά το 1984, το κύμα των συγχωνεύσεων εξαγορών έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, ώστε το φαινόμενο αυτό να αποκαλείται μανία εξαγορών και συγχωνεύσεων (mergermania), ως αναπότρεπτη συνέπεια της διεθνούς τάσεως της παγκοσμιοποίησης. Οι μεγαλύτερες αμερικανικές εταιρείες, εδώ και τριάντα χρόνια, έχουν εισχωρήσει στον ευρωπαϊκό χώρο με τη μέθοδο των εξαγορών και συγχωνεύσεων, προκειμένου να καρπωθούν οφέλη από την επικείμενη ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Αγοράς το 1992. Εξάλλου, η Μεγάλη Βρετανία, τα τελευταία χρόνια έχει επεκταθεί στις Η.Π.Α, με την εξαγορά μεγάλου αριθμού εταιρειών.

Το φαινόμενο των εξαγορών και συγχωνεύσεων, που προοδευτικά εντείνεται διεθνώς και με καλπάζοντα ρυθμό μεταμορφώνει το διεθνές οικονομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον, ωθεί και τις ελληνικές επιχειρήσεις στη δημιουργία βιώσιμων μεγάλων οικονομικών μονάδων, οι οποίες να μπορούν να σταθούν όρθιες στον ανελέητο ανταγωνισμό. Ειδικότερα για τις ελληνικές επιχειρήσεις για να μπορέσουν να επιβιώσουν μέσα στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον, ωθούνται σε συγχωνεύσεις με άλλες ελληνικές, ευρωπαϊκές, αμερικάνικες κ.λ.π επιχειρήσεις, προκειμένου να αποφύγουν ή να απομακρύνουν τον αφανισμό τους από το ελληνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές πεδίο. Η συγχώνευση των μικρών και μεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων με άλλες ελληνικές ευρωπαϊκές κ.λ.π επιχειρήσεις αποτελεί γι' αυτές σήμερα μονόδρομο, αν επιθυμούν να επιβιώσουν και να εδραιώσουν τη θέση τους στη νέα οικονομική κατάσταση.

Οι συγχωνεύσεις εταιρειών που ρυθμίζονται σήμερα από την κείμενη νομοθεσία είναι η συγχώνευση εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, είτε δια συστάσεως νέας Ε.Π.Ε, είτε δι' απορροφήσεως από μια Ε.Π.Ε άλλης ή άλλων Ε.Π.Ε (άρθρα 54 και 55 Ν.3190/1955) και η συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών (άρθρα 68 έως 80 Ν.2190/1920).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Ισχύουσες διατάξεις του Ν.2190/1920 περί εξαγορών & συγχωνεύσεων ανωνύμων εταιρειών.

2.1 Είδη συγχωνεύσεων βάσει του Ν.2190/1920.

Ο Ν.2190/1920, όπως τροποποιήθηκε από το π.δ.498/87 προβλέπει δύο είδη συγχώνευσης¹: με απορρόφηση και με σύσταση νέας εταιρείας οι οποίες ορίζονται συγκεκριμένα από το άρθρο 68. Στην πρώτη περίπτωση, το σύνολο των επιχειρήσεων που μετέχουν στη πράξη, υφίστανται πριν από αυτή. Στη δεύτερη περίπτωση, επίσης το σύνολο των συγχωνευόμενων εταιρειών υφίστανται πριν από τη συγχώνευση, ωστόσο, με αυτή δημιουργείται ένα νέο νομικό πρόσωπο, από τη συνένωση των υφιστάμενων. Το πλαίσιο εφαρμογής του προαναφερθέντος άρθρου οριοθετείται αποκλειστικά στις συγχωνεύσεις Α.Ε. Διευκρινίζουμε ότι εκτός από την απλή μορφή συγχώνευσης υπάρχουν και κάποια ιδιαίτερα είδη αυτής όπως η απορρόφηση από άλλη Α.Ε που κατέχει το 100% των μετοχών της (άρθρο 78) και η συγχώνευση με εξαγορά η οποία εξομοιώνεται με τη συγχώνευση με απορρόφηση (άρθρο 79).

2.2 Συγχώνευση με απορρόφηση βάσει των διατάξεων του Ν.2190/1920.

Ειδικότερα στη συγχώνευση με απορρόφηση μία ή περισσότερες εταιρείες (απορροφούμενες) διαλύονται, χωρίς να ακολουθεί εκκαθάριση της περιουσίας τους, παύουν να υπάρχουν ως νομικά πρόσωπα και το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) μεταβιβάζεται σε άλλη υφιστάμενη εταιρεία (απορροφούσα). Από την μεταβίβαση της περιουσίας των απορροφούμενων εταιρειών επέρχεται αύξηση του κεφαλαίου της απορροφούσας εταιρείας η οποία στη συνέχεια εκδίδει μετοχές (οι οποίες απορρέουν από την αύξηση του κεφαλαίου) που δίδονται στους μετόχους των απορροφούμενων εταιρειών και μάλιστα κατά ορισμένη αναλογία της αξίας παλιάς μετοχής των και της νέας που εκδίδεται σύμφωνα με την εκτίμηση που πραγματοποιεί η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 Ν.2190/1920.²

¹ Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.101-103).

² Λεβαντής Ε.(1995) «Μετατροπές-Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις Κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων». Εκδόσεις Σάκκουλα (σελ.60-62).

Ενδέχεται σε μερικές περιπτώσεις να καταβληθεί, προς συμψηφισμό των μετοχών που δίδονται, και ορισμένο χρηματικό ποσό σε μετρητά. Προκειμένου όμως να διακρίνεται η απορρόφηση από τη συγχώνευση με εξαγορά, το χρηματικό αυτό ποσό που δίνεται στους μετόχους των απορροφουμένων εταιρειών, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής αξίας των μετοχών που αποδίδονται στους μετόχους των απορροφούμενων. Επιπρόσθετα, το ποσό των μετρητών προστιθέμενο στην ονομαστική αξία των μετοχών της απορροφούσης που δίνει στους μετόχους της απορροφούμενης εταιρείας, δεν μπορεί να υπερβεί την αξία της καθαρής θέσης της απορροφούμενης εταιρείας όπως αυτή προσδιορίστηκε από την Επιτροπή Εμειρογνομόνων.

Συμπερασματικά αναφέρουμε ότι θα πρέπει να συντρέχουν τα κάτωθι ³ έτσι ώστε να συντελείται η συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με απορρόφηση:

- Αρχικά να υφίσταται μια ανώνυμη εταιρεία, κατά το χρόνο της συγχώνευσης, η οποία να αποκτά κατά κυριότητα το σύνολο της περιουσίας μιας ή περισσοτέρων ανωνύμων εταιρειών (απορροφούσα).⁴
- Επιπρόσθετα θα πρέπει κατά τη συγχώνευση να υφίστανται μία ή περισσότερες ανώνυμες εταιρείες (απορροφούμενες), οι οποίες να λύνονται χωρίς να υπαχθούν σε εκκαθάριση.
- Στην συνέχεια οι απορροφούμενες εταιρείες πρέπει να μεταβιβάζουν στην απορροφούσα το σύνολο της περιουσίας τους η οποία με τη σειρά της οφείλει να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο και τις νέες μετοχές που θα εκδόσει να τις δώσει στους μετόχους των απορροφούμενων εταιρειών.
- Κατά κανόνα για να υπάρξει συγχώνευση με απορρόφηση απαιτείται η αύξηση της περιουσίας της απορροφούσας εταιρείας με παράλληλη αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου.⁵

³ Σακέλλης Ε. (2001) «Συγχωνεύσεις- Διασπάσεις – Εξαγορές – Μετατροπές Εταιρειών & Εκτίμηση Αξίας Επιχειρήσεως» Εκδόσεις Βρύκου (σελ. 193-196).

⁴ Στην περίπτωση που αυτή η εταιρεία δεν υφίσταται κατά το χρόνο της συγχώνευσης τότε έχουμε την συγχώνευση με τη σύσταση νέας εταιρείας.

⁵ Η αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας δεν αποτελεί αναγκαίο όρο για τη διενέργεια της συγχώνευσης. Αποτελεί όμως αναγκαία προϋπόθεση για την έκδοση των νέων μετοχών που θα αποδοθούν στους μετόχους της απορροφώμενης εταιρείας. Συμπερασματικά, η αύξηση του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρείας είναι απαραίτητη, όταν με βάση τη σχέση ανταλλαγής που θα έχει οριστεί στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης θα δημιουργηθούν νέα μετοχικά δικαιώματα, υπέρ των μετόχων της απορροφώμενης εταιρείας. Αύξηση του κεφαλαίου όμως δεν επιτρέπεται όταν τα εισφερόμενα στην απορροφώσα περιουσιακά στοιχεία δεν προσθέτουν αξία στην περιουσία της (π.χ. η απορροφώσα εταιρεία κατέχει το 100% του κεφαλαίου της απορροφώμενης ή την περίπτωση της εξαγοράς κατά το άρθρο 79 Ν.2190/20). Επιπλέον δεν είναι απαραίτητη εάν για π.χ. η απορροφώσα κατέχει νόμιμα ικανό αριθμό ιδίων μετοχών, τις οποίες θα διανείμει στους μετόχους της απορροφώμενης.

Η έναρξη της διαδικασίας συγχώνευσης προϋποθέτει απόφαση του διοικητικού συμβουλίου των εταιρειών που μετέχουν στην πράξη. Το συμβούλιο κάθε μιας από αυτές τις εταιρείες αναλαμβάνει τις διαπραγματεύσεις με τα αρμόδια όργανα των υπολοίπων, για τον καθορισμό των όρων, με βάση τους οποίους θα πραγματοποιηθεί η συγχώνευση. Εκτιμά τη σκοπιμότητα της διενέργειας της συγχώνευσης και εξειδικεύει τους λόγους για τους οποίους αυτή κρίνεται συμφέρουσα για την εταιρεία. Διαμορφώνει εξάλλου την προτεινόμενη σχέση ανταλλαγής των μετοχών των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση ενώ ταυτόχρονα την αιτιολογεί. Το διοικητικό συμβούλιο αποφασίζει επίσης και τη διαδικασία εκτίμησης των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας η οποία διαφοροποιείται, ανάλογα με την επιλογή του νομοθετήματος που θα εφαρμοστεί. Το συμβούλιο συγκαλεί τη γενική συνέλευση που θα αποφασίσει για τη συγχώνευση, ορίζοντας και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, τα οποία περιλαμβάνουν τη λήψη απόφασης για τη συγχώνευση, με τον τρόπο που θα έχει αποφασιστεί από το συμβούλιο και εφόσον η συγχώνευση διενεργείται με απορρόφηση, την τροποποίηση των άρθρων του καταστατικού της εταιρείας, που αφορούν το κεφάλαιο και τις μετοχές της, καθώς και την ενδεχόμενη κωδικοποίηση του καταστατικού της.

Το διοικητικό συμβούλιο συγκαλεί επίσης τις ιδιαίτερες συνελεύσεις των προνομιούχων μετόχων και των ομολογιούχων δανειστών της εταιρείας, για την έγκριση της απόφασης της γενικής συνέλευσης σχετικά με τη συγχώνευση, εφόσον βέβαια η εταιρεία έχει εκδόσει τέτοιες μετοχές ή ομολογίες.

Οι διατυπώσεις και ενέργειες για τη συγχώνευση των Α.Ε με απορρόφηση συνοψίζονται στα ακόλουθα στάδια:

1. Κατάρτιση εγγράφου σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης και Εκθέσεων των διοικητικών συμβουλίων των συγχωνευόμενων για το σχέδιο αυτό (άρθρο 69).
2. Εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των συγχωνευόμενων εταιρειών από την Επιτροπή των Εμπειρογνομόνων (άρθρο 71).
3. Δημοσίευση του σχεδίου της σύμβασης της συγχώνευσης σε ημερήσια οικονομική εφημερίδα και παροχή εγγυήσεων στους πιστωτές των συγχωνευόμενων εταιρειών (άρθρο 70).
4. Πληροφόρηση των μετόχων σχετικά με το σχέδιο της σύμβασης συγχώνευσης και την οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών (άρθρο 73).
5. Έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης από τις γενικές συνελεύσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών (άρθρο 72).

6. Κατάρτιση σύμβασης συγχώνευσης ενώπιον συμβολαιογράφου (άρθρο 74).
7. Έγκριση της συγχώνευσης από τον Υπουργό Εμπορίου και δημοσιότητα της συγχώνευσης (άρθρο 74).

Ειδικότερα:

Το άρθρο 69 του ισχύοντος νόμου ορίζει ότι τα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών που συγχωνεύονται καταρτίζουν εγγράφως σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης⁶ το οποίο υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας που προβλέπει το άρθρο 7β⁷, από κάθε μία από τις συγχωνευόμενες εταιρείες, δύο τουλάχιστον μήνες πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης, που καλείται να αποφασίσει για το σχέδιο αυτό.

Επιπρόσθετα καταρτίζουν λεπτομερή έκθεση που επεξηγεί και δικαιολογεί από οικονομική και νομική άποψη το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης και ειδικότερα τη σχέση ανταλλαγής. Η έκθεση αυτή καταχωρείται μόνο στο Μητρώο Α.Ε. κάθε μιας από τις συγχωνευόμενες και υποβάλλεται στη Γενική Συνέλευση των μετόχων, που θα αποφασίσει για τη συγχώνευση.⁸

Εν συνεχεία, προκειμένου να εκτιμηθούν τα περιουσιακά στοιχεία των συγχωνευόμενων εταιρειών συντάσσεται έκθεση προς τη γενική συνέλευση των μετόχων των εταιρειών αυτών από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9. Η Επιτροπή αυτή ορίζεται έπειτα από κοινή αίτηση των συγχωνευόμενων εταιρειών και εκτιμά τα περιουσιακά τους στοιχεία και τους όρους που περιλαμβάνονται στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης. Βάσει της εκτίμησης των περιουσιακών στοιχείων που πραγματοποιεί η Επιτροπή, αποφασίζει για το ποιά θα πρέπει να είναι η σχέση ανταλλαγής των μετοχών των συγχωνευόμενων εταιρειών ώστε να προσδιορίζεται πόσες μετοχές ή μετοχή, ή κλάσμα μετοχής θα δίνει ο μέτοχος της απορροφουμένης για να πάρει μία ή περισσότερες ή κλάσμα από τις μετοχές που θα εκδόσει η απορροφούσα λόγω της μεταβίβασης σ' αυτή του συνόλου της περιουσίας της απορροφούμενης εταιρείας. Εάν η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα, σε σχέση με αυτά που διατυπώνονται στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και στην έκθεση του διοικητικού συμβουλίου, ως προς την εκτίμηση της περιουσίας των εταιρειών που μετέχουν στην πράξη, το διοικητικό συμβούλιο θα είναι υποχρεωμένο να τροποποιήσει το σχέδιο, ώστε να ακολουθήσει

⁶ Το ελάχιστο περιεχόμενο του οποίου ορίζεται από την παρ.2 του άρθρου 69.

⁷ Δηλ. καταχωρείται στο ΜΑΕ και δημοσιεύεται στο τένχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.

⁸ Περράκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.109-112).

την άποψη της Επιτροπής.Επομένως την τελική λέξη στην εκτίμηση έχει η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, η γνώμη της οποίας, ως προς τη σχέση των ανταλλασσόμενων μετοχών και την αξία της εισφερόμενης εταιρικής περιουσίας, δεσμεύει τις συγχωνευόμενες εταιρείες.Σ'αυτό δεν λαμβάνεται τελικά υπόψη η γνώμη των διοικητικών συμβουλίων των συγχωνευόμενων εταιρειών ή ενδεχομένως των γενικών συνελεύσεων των μετόχων που εγκρίνουν το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, αλλά η γνώμη της Επιτροπής.Η παρ.1 του άρθρου 71 του Ν.2190/1920 ορίζει ότι για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων εταιρειών η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 συντάσσει έκθεση προς τη γενική συνέλευση των μετόχων των εταιρειών το περιεχόμενο της οποίας περιλαμβάνει τα εξής:

1. Εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση, σύμφωνα με το άρθρο 9 Ν.2190/20.
2. Δήλωση ότι εξετάστηκαν οι όροι του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης
3. Κρίση εάν η σχέση ανταλλαγής είναι δίκαιη, εύλογη και λογική και
4. Τις πληροφορίες που αναγράφονται στην παρ.3 του άρθρου 71.⁹

Σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ.1¹⁰ μέσα σε δέκα ημέρες από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων της δημοσιότητας που προβλέπονται από την παρ.3 του άρθρου 69, με επιμέλεια των Διοικητικών Συμβουλίων των συγχωνευόμενων εταιρειών, δημοσιεύεται περίληψη του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα.¹¹

Η παράγρ.2 του ισχύοντος άρθρου ορίζει και την προστασία των δανειστών¹², των ομολογιούχων δανειστών και των κομιστών άλλων, πλην μετοχών, τίτλων από τους οποίους απορρέουν ειδικά δικαιώματα και μάλιστα η προστασία αυτή ισχύει για τους δανειστές τόσο της απορροφώσας όσο και της απορροφούμενης.

⁹ Λεβαντής Ε.(1995) «Μετατροπές-Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις Κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων».Εκδόσεις Σάκκουλα (σελ.99-102).

¹⁰ Λεβαντής Ε.(1995) «Μετατροπές-Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις Κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων».Εκδόσεις Σάκκουλα (σελ.91-93).

¹¹ Σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η δημοσίευση της περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης δεν δημιουργείται ζήτημα ακυρότητας της διαδικασίας.Εάν όμως η ενδεχόμενη δημοσίευση πραγματοποιηθεί πριν από τη δημοσίευση της περίληψης στο τεύχος Α.Ε και Ε.Π.Ε. της εφημερίδας της Κυβέρνησης η διαδικασία αυτή έρχεται σε αντίθεση με τις διατυπώσεις του άρθρου 70 παρ1 του Ν.2190/20.Επιπλέον δημιουργείται πρόβλημα και ως προς τον προσδιορισμό του κύκλου των δανειστών που νομιμοποιούνται να ασκήσουν τα δικαιώματα τα οποία τους παρέχει το άρθρο 70 παρ.2.

¹² Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση,Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.113-118).

Συγκεκριμένα, οι δανειστές των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση, οι απαιτήσεις των οποίων έχουν δημιουργηθεί πριν από αυτή και δεν έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, κατά το χρόνο της δημοσίευσης της περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης δικαιούνται να ζητήσουν να λάβουν επαρκείς εγγυήσεις σε προθεσμία ενός μηνός από την ανωτέρω δημοσίευση. Οι εγγυήσεις αυτές θα πρέπει να είναι ανάλογες με την απαίτηση του δανειστή και τις ιδιαίτερες συνθήκες σε κάθε περίπτωση. Εξάλλου η αίτηση παροχής επαρκών εγγυήσεων προϋποθέτει ότι η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών καθιστά απαραίτητη αυτή τη προστασία. Κάθε εταιρεία που μετέχει στη συγχώνευση είναι επομένως υποχρεωμένη να παράσχει στους δανειστές της εγγυήσεις προστασίας. Οι εγγυήσεις που θα χορηγηθούν όμως στους δανειστές της απορροφώσας εταιρείας, μπορεί να διαφέρουν από αυτές που θα χορηγηθούν στους δανειστές της απορροφώμενης.

Οι δανειστές έχουν συμφέρον να ζητήσουν την παροχή εγγυήσεων το συντομότερο δυνατό ώστε να έχουν στη συνέχεια το χρονικό περιθώριο να προβάλουν ενδεχόμενες αντιρρήσεις, εάν δεν ικανοποιηθούν με τα μέτρα που έλαβε η εταιρεία για την προστασία τους.

Καθιερώνοντας όμως ένα μέσο άμυνας της εταιρείας από τυχόν καταχρηστική αίτηση παροχής εγγυήσεων εκ μέρους των δανειστών της εταιρείας, το Μονομελές Πρωτοδικείο μπορεί να επιτρέψει τη συγχώνευση, παρά τις ενδεχόμενες αντιρρήσεις των δανειστών εφόσον κρίνει ότι η οικονομική κατάσταση της εταιρείας ή οι εγγυήσεις που έχουν ήδη λάβει οι δανειστές, ή που τους προσφέρονται, δεν δικαιολογούν τις αντιρρήσεις τους.¹³

Η παρ.4 του άρθρου 70 εισάγει ειδικό μέτρο προστασίας των ομολογιούχων¹⁴ δανειστών των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση. Αυτό το μέτρο ενέχει συλλογικό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τη διαδικασία προστασίας των λοιπών εταιρικών δανειστών. Η συλλογικότητα του μέτρου εκδηλώνεται με την απαίτηση έγκρισης της συγχώνευσης από την ιδιαίτερη συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών αυτών των εταιρειών.¹⁵ Εάν η ειδική συνέλευση των ομολογιούχων δεν εγκρίνει τη συγχώνευση, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παρ.3 του προαναφερθέντος άρθρου.

¹³ Άρθρο 70, παρ.3 του Ν.2190/1920.

¹⁴ Περράκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.119-120).

¹⁵ Η οποία αποφασίζει με την απλή απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ.1 και 31 παρ.1 του Ν.2190/1920 και στην οποία μετέχει το σύνολο των ομολογιούχων δανειστών, ανεξάρτητα δανείου.

Με τις διατάξεις του άρθρου 73 ορίζονται τα δικαιώματα των μετόχων των συγχωνευόμενων εταιρειών και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών. Κατά την παρ.1 του ισχύοντος άρθρου ένα μήνα, τουλάχιστον, πριν από την ημερομηνία συνεδρίασεως της Γενικής Συνέλευσης απαιτείται πληροφόρηση των μετόχων σχετικά με το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και την οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών. Καθιερώνεται έτσι ένα μέτρο διαφάνειας των όρων της συγχώνευσης πριν από την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, παρέχοντας στους μετόχους ύστερα από σχετικό αίτημά τους συγκεκριμένα έγγραφα από τα οποία μπορούν να αποκτήσουν πλήρη και τεκμηριωμένη γνώμη για την επερχόμενη συγχώνευση.¹⁶

Βάσει του άρθρου 72 του Ν.2190/1920,¹⁷ οι Γενικές Συνελεύσεις των συγχωνευόμενων εταιρειών με αποφάσεις τους εγκρίνουν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης με τις αντίστοιχες αναγκαίες τροποποιήσεις του καταστατικού που απαιτούνται για τη πραγματοποίηση της συγχώνευσης. Επισημαίνουμε ότι η συγχώνευση πρέπει να προχωρήσει σύμφωνα με την έκθεση των εμπειρογνώμων, προς την οποία δεν μπορούν να έχουν διαφορετική γνώμη τα διοικητικά συμβούλια και οι αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των συγχωνευόμενων. Ωστόσο, αν και η εκτίμηση της περιουσίας των εταιρειών που μετέχουν στη συγχώνευση, είναι δεσμευτική για τη γενική συνέλευση, η οποία θα αποφασίσει την πράξη, δεν ισχύει το ίδιο για τη σχέση ανταλλαγής η οποία μπορεί να αποφασιστεί, τελικά, διαφορετική από αυτή που πρότεινε το διοικητικό συμβούλιο και από εκείνη που η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων έκρινε ως δίκαιη, εύλογη και λογική. Από τη στιγμή που λαμβάνεται απόφαση για συγχώνευση η εταιρεία δεσμεύεται να εκτελέσει τους όρους της σύμβασης συγχώνευσης. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγχώνευση είναι απαραίτητη ακόμη και στην περίπτωση που έχει αποφασιστεί ήδη η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας και έχει παρασχεθεί στο διοικητικό συμβούλιο το δικαίωμα να εκδόσει μετοχές. Στην περίπτωση που η Γενική Συνέλευση μιας από τις εταιρείες που μετέχουν στη συγχώνευση αρνηθεί την έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης, η συγχώνευση ματαιώνεται.

Η απόφαση της γενικής συνέλευσης καθεμιάς από τις συγχωνευόμενες εταιρείες εκφράζει τη βούληση αυτής για συγχώνευση σύμφωνα με ορισμένους όρους

¹⁶ Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.143-145).

¹⁷ Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.131-135).

που περιλαμβάνονται στο σχέδιο της σύμβασης συγχώνευσης. Η υλοποίηση της απόφασης αυτής προϋποθέτει σύμπτωση των βουλήσεων των συγχωνευόμενων εταιρειών δηλαδή την κατάρτιση σύμβασης. Με τη σύμβαση συγχώνευσης με απορρόφηση μεταβιβάζεται ολόκληρη η περιουσία της απορροφούμενης εταιρείας στην απορροφούσα, η οποία αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραδώσει στους μετόχους της απορροφούμενης νέες μετοχές αυτής σύμφωνα με τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών.

Η παρ.1 του άρθρου 74¹⁸ ορίζει ότι η σύμβαση αυτή καταρτίζεται πάντα με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο προσαρτάται υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/1986 των διοικητικών συμβουλίων των συγχωνευόμενων εταιρειών ότι δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις από μέρους των δανειστών ή ότι οι αντιρρήσεις που τυχόν προβλήθηκαν επιλύθηκαν ήδη μέχρι του χρόνου κατάρτισης της σύμβασης συγχώνευσης. Επιπλέον η ανωτέρω παράγραφος αναφέρει ότι προκειμένου να πραγματοποιηθεί η συγχώνευση θα πρέπει να εγκριθούν από τον Υπουργό Εμπορίου:

1. Αντίγραφα των πρακτικών των γενικών συνελεύσεων στα οποία περιλαμβάνονται οι αποφάσεις για τη συγχώνευση.
2. Αντίγραφο του συμβολαιογραφικού εγγράφου το οποίο περιλαμβάνει την οριστική σύμβαση συγχώνευσης στο οποίο προσαρτάται και υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599, ότι δεν προβλήθηκαν από τους πιστωτές αντιρρήσεις ή ότι οι τυχόν προβληθείσες επιλύθηκαν.

Τα έγγραφα που απαραίτητως θα πρέπει να υποβληθούν στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β έγγραφα για κάθε μια από τις συγχωνευόμενες εταιρείες είναι τα εξής:

1. Αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων για τη συγχώνευση δηλαδή την απόφαση εγκρίσεως του σχεδίου της σύμβασης συγχώνευσης και τροποποίησης του καταστατικού της εταιρείας.
2. Αντίγραφο του συμβολαιογραφικού εγγράφου στο οποίο περιλαμβάνεται η σύμβαση συγχώνευσης.
3. Απόφαση του Υπουργού για την έγκριση των αποφάσεων αυτών δηλαδή της αποφάσεως της γενικής συνέλευσης για την έγκριση του σχεδίου σύμβασης

¹⁸ Λεβαντής Ε.(1995) «Μετατροπές-Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις Κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων». Εκδόσεις Σάκκουλα (σελ.134-141).

συγχώνευσης της τροποποίησης του καταστατικού της εταιρείας και της σύμβασης συγχώνευσης.

Βάσει του άρθρου 75 του Ν.2190/1920, τα αποτελέσματα της συγχώνευσης επέρχονται αυτοδίκαια και ταυτόχρονα χωρίς καμία άλλη διατύπωση τόσο για τις συγχωνευόμενες εταιρείες όσο και έναντι των τρίτων, από την καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης και των δύο συγχωνευόμενων εταιρειών.

Η πρώτη νομική συνέπεια της συγχώνευσης συνίσταται στην υποκατάσταση της απορροφώσας εταιρείας στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της απορροφώμενης. Η διαδοχή που επέρχεται είναι καθολική και η μεταβίβαση της περιουσίας (ενεργητικού- παθητικού) της απορροφούμενης πραγματοποιείται στην κατάσταση που υφίσταται τη στιγμή της συγχώνευσης. Η καθολική διαδοχή υποδηλώνει τη μεταβίβαση του συνόλου των σχέσεων και των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρείας στην απορροφώσα. Με την περάτωση της διαδικασίας της συγχώνευσης, η απορροφώσα εταιρεία αποκτά την κυριότητα των περιουσιακών αντικειμένων της απορροφώμενης και καθίσταται δικαιούχος των απαιτήσεών της. Η απορροφώσα ευθύνεται προς τους δανειστές της απορροφώμενης, απεριόριστα, με ολόκληρη την περιουσία της και όχι μέχρι την περιουσία που μεταβιβάστηκε σ' αυτή. Από την ημερομηνία κατά την οποία η συγχώνευση παράγει έννομα αποτελέσματα, δηλαδή από την καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης από τη διοίκηση, οι μέτοχοι των απορροφούμενων εταιρειών γίνονται μέτοχοι της απορροφώσας, η οποία τους δίνει νέες μετοχές λόγω της επερχόμενης αύξησής του κεφαλαίου της. Έτσι οι μέτοχοι της απορροφούμενης θα παραδώσουν τις μετοχές τους στην απορροφώσα με ταυτόχρονη παράδοση σ' αυτούς μετοχών της απορροφούσας.¹⁹

Η συγχώνευση ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα την επαύξηση της συμμετοχής και των μετόχων της απορροφώσας εταιρείας οπότε και επακολουθούν δύο εναλλακτικές επιλογές. Σύμφωνα με την πρώτη έχουμε αντικατάσταση των παλαιών μετοχών με νέες, με αύξηση της ονομαστικής αξίας των μετοχών που αντιστοιχούν στους μετόχους της απορροφώσας εταιρείας, λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών απορροφώσας και απορροφώμενης. Με τη δεύτερη διανέμονται δωρεάν μετοχές στους μετόχους της απορροφώσας εταιρείας

¹⁹ Περράκης Ε. (2004). «Μετασηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ. 165-167,174).

λαμβάνοντας και πάλι υπόψη τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών απορροφώσας και απορροφώμενης. Ειδικότερα η σχέση ανταλλαγής προσδιορίζει το ποσοστό συμμετοχής των μετόχων στην απορροφώσα εταιρεία, ενώ το ποσό που θα λάβουν οι μέτοχοι ή που θα καταβάλουν για να αποκτήσουν μία ολόκληρη μετοχή, υπολογίζεται με βάση τη τιμή της μετοχής κατά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της συγχώνευσης.

2.3 Ακυρότητα συγχωνεύσεων βάσει των διατάξεων του Ν.2190/1920.

Το άρθρο 77 που αναφέρεται στην έννοια της ακυρότητας της συγχώνευσης παρουσιάζει τους λόγους αυτής, τη διαδικασία κύρηξης ως άκυρης της συγχώνευσης όπως επίσης και την τύχη των υποχρεώσεων που δημιουργήθηκαν σε όφελος ή σε βάρος της απορροφώσας εταιρείας στην περίοδο μετά την ημερομηνία καταχώρησης στο Μητρώο Α.Ε της εγκριτικής απόφασης της συγχώνευσης. Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του συγκεκριμένου άρθρου η συγχώνευση δεν είναι αυτοδικαίως άκυρη αλλά κυρήσσεται άκυρη με δικαστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου. Αυτό σημαίνει ότι μέχρι να εκδοθεί η απόφαση για την ακύρωση, η συγχώνευση ισχύει και παράγει έννομα αποτελέσματα. Η αγωγή μπορεί να ασκηθεί από κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον και απευθύνεται κατά των συγχωνευόμενων εταιρειών. Η συγχώνευση μπορεί αρχικά να κριθεί ως άκυρη εφόσον δεν τηρηθούν οι διατάξεις του άρθρου 74.²⁰ Η έγερση της αγωγής ακυρώσεως της συγχώνευσης προϋποθέτει τη καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε του Υπουργείου Εμπορίου και της Νομαρχίας, των εγγράφων που αναφέρει το άρθρο 74 (ή ορισμένων), γιατί χωρίς την καταχώρηση αυτών συγχώνευση δεν υφίσταται και άρα δεν μπορεί να υποβληθεί αγωγή ακυρώσεως ανύπαρκτης συγχώνευσης.

Επιπρόσθετα η συγχώνευση μπορεί να θεωρηθεί ως άκυρη στην περίπτωση που αποδειχθεί ότι η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μιας από τις εταιρείες που συγχωνεύθηκαν, η οποία ενέκρινε τη συγχώνευση, είναι άκυρη ή ακυρώσιμη. Η αγωγή για την ακύρωση της συγχώνευσης είναι απαράδεκτη στην περίπτωση που περάσει το χρονικό διάστημα των έξι μηνών από την ολοκλήρωση της συγχώνευσης, δηλαδή από την καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε των συγχωνευόμενων εταιρειών της εγκριτικής απόφασης του νομάρχη ή του υπουργού Εμπορίου που προβλέπει το

²⁰ Το άρθρο απαιτεί καταχώρηση στο Μητρώο Α.Ε των αποφάσεων των Γενικών Συνελεύσεων για τη συγχώνευση μαζί με τη σύμβαση συγχώνευσης που καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο στο οποίο πρασαρτάται η υπεύθυνη δήλωση ότι δεν προβλήθηκαν αντιρρήσεις από τους πιστωτές ή ότι οι τυχόν αντιρρήσεις επιλύθηκαν και έγκριση του Υπουργού.

άρθρο 74 όπως επίσης και στην περίπτωση που παύουν να υφίστανται οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να γίνει ακύρωση.

Το αρμόδιο δικαστήριο παρέχει στις συγχωνευόμενες εταιρείες προθεσμία για άρση των λόγων ακυρότητας της συγχώνευσης όταν η άρση αυτή είναι εφικτή. Η δικαστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα της συγχώνευσης υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β. Η δικαστική απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα της συγχώνευσης δεν θίγει το κύρος των υποχρεώσεων που δημιουργήθηκαν σε όφελος ή σε βάρος της απορροφούσας εταιρείας, στην περίοδο μετά την ημερομηνία καταχώρισεως στο Μ.Α.Ε της εγκριτικής απόφασης της διοικήσεως για τη συγχώνευση και πριν από την υποβολή της αποφάσεως αυτής στη δημοσιότητα που προβλέπεται από την παρ.4 του ισχύοντος άρθρου.²¹

2.4 Έννοια της απορροφίσεως καθολικά εξαρτημένης εταιρείας.

Οι εταιρείες που έλαβαν μέρος στη συγχώνευση ευθύνονται εξ' ολοκλήρου για τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου, δηλαδή για τις απαιτήσεις που γεννήθηκαν κατά το διάστημα από της καταχώρισεως της εγκρίσεως της αποφάσεως της διοικήσεως για τη συγχώνευση στο Μ.Α.Ε και πριν από την υποβολή στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β της αποφάσεως που κηρύσσει την ακυρότητα της συγχώνευσης.

Όπως προαναφέραμε στην αρχή της ανάλυσής μας η απορρόφηση ανώνυμης εταιρείας από άλλη που κατέχει το σύνολο των μετοχών της αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή συγχώνευσης. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 78 παρ.1 στην εξεταζόμενη περίπτωση έχουμε συγχώνευση με απορρόφηση, εφόσον μεταβιβάζεται το σύνολο της περιουσίας της απορροφούμενης εταιρείας χωρίς η τελευταία να διέρχεται από το στάδιο της εκκαθάρισης, με τη βασική διαφορά ότι η απορροφώσα δεν αυξάνει το κεφάλαιό της. Με τη συγχώνευση αυτή η απορροφώσα (μητρική), κατέχουσα το 100% των μετοχών των απορροφούμενων (θυγατρικών) αποκτά το σύνολο (ενεργητικό και παθητικό) της περιουσίας αυτών και ακυρώνει τις μετοχές αυτών, γιατί τη θέση τους παίρνουν οι περιουσίες των απορροφούμενων.²²

²¹ Λεβαντής Ε.(1995) «Μετατροπές-Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις Κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων». Εκδόσεις Σάκκουλα (σελ.164-168).

²² Για την εφαρμογή του άρθρου η μητρική εταιρεία πρέπει να κατέχει το σύνολο, δηλαδή το 100% των μετοχών της θυγατρικής, άσχετα αν ένα μέρος των μετοχών αυτών κατέχει τρίτο πρόσωπο, αλλά για λογαριασμό της απορροφούσας μητρικής εταιρείας.

Η διαδικασία που εφαρμόζεται είναι αυτή που προβλέπουν τα άρθρα 69-77, για τις περιπτώσεις συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών αλλά με αρκετές εξαιρέσεις, που απλοποιούν πολύ τις σχετικές διατυπώσεις.

Συγκεκριμένα στο Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης δεν περιέχονται τα στοιχεία για τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών, για τις διατυπώσεις παράδοσης των νέων μετοχών της απορροφώσας στους μετόχους της απορροφώμενης και για την ημερομηνία από την οποία οι μετοχές αυτές παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της απορροφώσας εταιρείας. Όλα τα παραπάνω στοιχεία παραλείπονται γιατί δεν γίνεται αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου αλλά απλά οι μετοχές της απορροφώμενης ακυρώνονται και στη θέση τους στο ενεργητικό της απορροφώσας εμφανίζονται τα περιουσιακά στοιχεία της απορροφώμενης εταιρείας. Συγκεκριμένα:

- Δεν απαιτείται έκθεση του διοικητικού συμβουλίου με επεξηγήσεις του Σχεδίου Σύμβασης Συγχώνευσης κυρίως για τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών.²³
- Δεν απαιτείται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων εταιρειών από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που προβλέπεται από το άρθρο 71 εφόσον δεν αυξάνεται το μετοχικό κεφάλαιο της απορροφώσας, ούτε εκδίδονται νέες μετοχές για να αποδοθούν στους κομιστές των απορροφώμενων, αφού τις μετοχές των τελευταίων κατέχει όλες η απορροφώσα εταιρεία και με τη συγχώνευση αυτή θα τις ακυρώσει.
- Δεν απαιτείται οι μέτοχοι να λάβουν γνώση των Εκθέσεων του διοικητικού συμβουλίου και της Επιτροπής των Εμπειρογνομόνων εφόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση συγχώνευσης δεν είναι απαραίτητο να ληφθεί απόφαση από τις γενικές συνελεύσεις των συγχωνευόμενων, ούτε συντάσσεται έκθεση της Επιτροπής εμπειρογνομόνων.
- Δεν εφαρμόζεται το άρθρο 76 που αφορά την ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της απορροφώμενης εταιρείας και της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων.²⁴

²³ Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.258-261).

²⁴ Μοναδικός μέτοχος της απορροφώμενης είναι η απορροφώσα εταιρεία και συνεπώς δεν νοείται βλάβη της ίδιας από τη συγχώνευση. Επίσης δεν προβλέπεται ευθύνη της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων αφού δεν προβλέπεται εκτίμηση των περιουσιών των συγχωνευόμενων εταιρειών από την Επιτροπή αυτή.

2.5 Πράξεις εξομοιούμενες με απορρόφηση (εξαγορά ανώνυμης εταιρείας).

Το άρθρο 69 αναλύει την έννοια της συγχώνευσης με εξαγορά²⁵ και ειδικότερα προσδιορίζει τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να υφίστανται ώστε να συντρέχει η ύπαρξή της. Αρχικά θα πρέπει ολόκληρη η περιουσία (ενεργητικό και παθητικό) μιας ή περισσότερων ανωνύμων εταιρειών (εξαγοραζόμενων) να μεταβιβάζεται, μετά από λύση τους και χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, σε άλλη ανώνυμη εταιρεία (εξαγοράζουσα) έναντι απόδοσης στους μετόχους των εξαγοραζόμενων εταιρειών του αντιτίμου των δικαιωμάτων τους. Το νομικό πρόσωπο της εξαγοραζόμενης εταιρείας παύει να υπάρχει και εξαφανίζεται, αλλά στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της τη διαδέχεται η εξαγοράζουσα εταιρεία. Οι μέτοχοι των εξαγοραζόμενων εταιρειών δεν καθίστανται μέτοχοι της εξαγοράζουσας εταιρείας, αλλά λαμβάνουν την αξία των μετοχών τους και λύεται η σχέση τους τόσο με την εξαγοραζόμενη όσο και με την εξαγοράζουσα.

Η εξαγορά μοιάζει με τους δύο άλλους τρόπους συγχώνευσης κατά το ότι η εξαγοραζόμενη εταιρεία εξαφανίζεται και παύει να υπάρχει ως νομικό πρόσωπο, όπως εξαφανίζονται και οι απορροφώμενες και οι συγχωνευόμενες εταιρείες με σύσταση νέας εταιρείας. Διαφέρει όμως κατά το γεγονός ότι με την εξαγορά δεν επαυξάνεται το ενεργητικό της εξαγοράζουσας εταιρείας ούτε επαυξάνεται το μετοχικό κεφάλαιο αυτής, αφού καταβάλλει την αξία της καθαρής περιουσίας της εξαγοραζόμενης εταιρείας και δεν αποδίδει στους μετόχους της τελευταίας μετοχές εκδόσεώς της. Επομένως αντίθετα με τους δύο άλλους τρόπους συγχώνευσης οι μέτοχοι της εξαγοραζόμενης δεν καθίστανται μέτοχοι της εξαγοράζουσας αλλά σε αυτούς καταβάλλεται το αντίτιμο των δικαιωμάτων τους, δηλαδή των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από τους τίτλους των μετοχών τους, οι οποίοι με την ολοκλήρωση της εξαγοράς ακυρώνονται.²⁶

Το άρθρο 30 της Τρίτης Οδηγίας θεωρεί την εξαγορά ως πράξη που εξομοιώνεται με τη συγχώνευση με απορρόφηση και αυτό αιτιολογείται από το γεγονός ότι εφόσον από την φύση της η εξαγορά δεν προκαλεί αύξηση του κεφαλαίου της εξαγοράζουσας

²⁵ Περάκης Ε. (2004). «Μετασηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν. 2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ. 267-271).

Λεβαντής Ε. (1995) «Μετατροπές-Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις Κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων». Εκδόσεις Σάκκουλα (σελ. 192-196).

²⁶ Θα μπορούσε άλλωστε να σημειωθεί ότι με την εξαγορά επιβάλλεται το δικαίωμα εξόδου του μετόχου με τη απόκτηση του χρηματικού αντιτίμου ενώ δεν ισχύει το ίδιο με το μέτοχο μειοψηφίας εφόσον αποφασιστεί η συγχώνευση της εκδότριας των μετοχών του εταιρείας.

ούτε από αυτή εκδίδονται νέες μετοχές τότε η ίδια θα πρέπει να διαθέτει τα απαιτούμενα χρήματα για να πληρώσει τους μετόχους της εξαγοραζόμενης.

Επισημαίνουμε ότι το τίμημα της εξαγοράς που αποδίδεται στους μετόχους των εξαγοραζόμενων εταιρειών θα πρέπει να ξεπερνά το όριο του ποσοστού 10% που προβλέπει το άρθρο 68 Ν.2190/20. Είναι αδιάφορο το που βρήκε η εξαγοράζουσα εταιρεία τα κεφάλαια που απαιτούνται για την εξαγορά. Αρκεί να μην αύξησε το κεφάλαιο της και να μην παρέδωσε νέες μετοχές δικής της εκδόσεως στους μετόχους της εξαγοραζόμενης, έναντι της περιουσίας αυτής, γιατί τότε δεν έχουμε συγχώνευση με εξαγορά αλλά συγχώνευση με απορρόφηση.

Κατά το άρθρο 79, οι διατάξεις των άρθρων 69-77 ν.2190/20 εφαρμόζονται αναλογικά, στην περίπτωση της εξαγοράς με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις: Στο Σχέδιο Σύμβασης Εξαγοράς, δεν πρέπει να αναφέρεται η σχέση ανταλλαγής των μετοχών γιατί εδώ υπάρχει μόνο θέμα τιμής εξαγοράς ενώ οι διατυπώσεις παραδόσεως των μετοχών από τους μετόχους των εξαγοραζόμενων εταιρειών συνδέονται με τη καταβολή του αντιτίμου δικαιωμάτων τους.

Επιπρόσθετα στην περίπτωση αυτή της συγχώνευσης δεν συντρέχει λόγος να καθοριστεί η ημερομηνία από την οποία η εξαγοραζόμενη μπορεί να συμμετέχει στα κέρδη ή τα μερίσματα της εξαγοράζουσας και αυτό γιατί οι μετοχές της εξαγοραζόμενης ακυρώνονται. Εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του άρθρου 70 που αναφέρονται στη διασφάλιση των πιστωτών, ομολογιούχων δανειστών και των κομιστών άλλων τίτλων (πλην μετοχών).

Επισημαίνουμε ότι προκειμένου η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων να εξετάσει εάν το συμφωνηθέν τίμημα της εξαγοράς είναι δίκαιο ή λογικό, απαιτείται να εκτιμήσει την περιουσία, αποκλειστικά και μόνο, της εξαγοραζόμενης.

2.6 Συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρείας βάσει του Ν.2190/1920.

Από τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 68²⁷ προκύπτει ότι η συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με σύσταση νέας εταιρείας συντελείται όταν συντρέχουν τα ακόλουθα:

1. Να υφίστανται κατά το χρόνο της συγχώνευσης δύο τουλάχιστον ανώνυμες εταιρείες οι οποίες λύνονται και χωρίς να ακολουθήσουν το στάδιο της

²⁷ Σακέλλης Ε.(2001) «Συγχωνεύσεις- Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές εταιρειών & εκτίμηση αξίας επιχειρήσεων». Εκδόσεις ΒΡΥΚΟΥΣ (σελ.297-298).

Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση, Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.267-270).

εκκαθάρισης μεταβιβάζουν το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις τους σε νέα ανώνυμη εταιρεία την οποία ιδρύουν ενώ οι λύομενες εταιρείες με τη συγχώνευση εξαφανίζονται ως ιδιαίτερα νομικά πρόσωπα.

2. Από τις εξαφανιζόμενες εταιρείες συνίσταται μια νέα ανώνυμη εταιρεία στην οποία περιέρχονται τα περιουσιακά στοιχεία (ενεργητικό και υποχρεώσεις) των εταιρειών αυτών και διαδέχεται αυτές στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις. Δεν απαιτείται η νέα εταιρεία να έχει τον ίδιο σκοπό και την ίδια έδρα με τις εξαφανιζόμενες.
3. Η νέα εταιρεία έναντι της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που λαμβάνουν από τις εξαφανιζόμενες εταιρείες δίνει στους μετόχους των εταιρειών αυτών μετοχές εκδόσεώς της .

Ειδικότερα η παρ.1 του άρθρου 80 του Ν.2190/20 ορίζει ότι για τις προϋποθέσεις συγχώνευσης με σύσταση νέας εταιρείας ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 69 έως 77,²⁸ που ρυθμίζουν τη συγχώνευση με απορρόφηση.Ως απορροφούμενες εννοούνται οι εταιρείες που εξαφανίζονται και σαν απορροφούσα εταιρεία εννοείται η νέα εταιρεία.

Η σημαντικότερη διαφορά στη συγχώνευση αυτή από τη συγχώνευση με απορρόφηση, είναι ότι οι γενικές συνελεύσεις των εξαφανιζομένων εταιρειών πρέπει να εγκρίνουν και ολόκληρο το καταστατικό της νέας εταιρείας στο οποίο ορίζεται η περιουσία την οποία κάθε συγχωνευόμενη εταιρεία εισφέρει στο σύνολό της (ενεργητικό και παθητικό), τα χαρακτηριστικά της νέας εταιρείας δηλαδή, επωνυμία, έδρα, κεφάλαιο, μετοχές, πρώτο διοικητικό συμβούλιο, η σχέση ανταλλαγής μετοχών των εξαφανιζομένων και των μετοχών της νέας εταιρείας, διατυπώσεις παραδόσεως των νέων μετοχών.Στη συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών με ίδρυση νέας εταιρείας απαιτείται και προηγούμενη αποτίμηση από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Ν.2190/20 των σε είδος περιουσιών των συγχωνευομένων περιουσιών που μεταβιβάζονται στην νέα εταιρεία.²⁹

²⁸ Οι διατάξεις των άρθρων 69-77 του Ν.2190/20, όπως ισχύουν μετά την τροποποίηση τους από τα άρθρα 10-12 του π.δ.498/87, εφαρμόζονται μόνο στις περιπτώσεις συγχώνευσης αποκλειστικά ανωνύμων εταιρειών.

²⁹ Περάκης Ε. (2004). «Μετασχηματισμοί εταιρειών Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση,Εξαγορά (άρθρα 66-89 κ.ν.2190/1920)». Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2004 (σελ.317-321).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

Ισχύουσες διατάξεις Ν.Δ.1297/1972.

3.1 Εισαγωγικά σημεία ανάλυσης του Ν.Δ. 1297/1972.

Με τις φορολογικές διευκολύνσεις και τις απαλλαγές που παρέχει το Ν.Δ.1297/1972 κατά τη συγχώνευση ή μετατροπή επιχειρήσεων οποιασδήποτε μορφής σε ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ενισχύεται η ιδιωτική πρωτοβουλία για τη δημιουργία ισχυρών οικονομικών μονάδων οι οποίες μπορούν να ανταποκριθούν στη σύγχρονη τεχνική και οικονομική εξέλιξη.

Αναλύοντας τις διατάξεις των άρθρων του Ν.2190/1920³⁰ που προβλέπουν την μετατροπή εταιρειών τονίσαμε ότι ευνοούν κυρίως τον κατά κυριολεξίαν μετασχηματισμό σύμφωνα με τον οποίο επέρχεται μεταβολή του τύπου της εταιρείας χωρίς αυτή να λυθεί και να εκκαθαριστεί. Δεν δημιουργείται επομένως νέο νομικό πρόσωπο αλλά συνεχίζει να λειτουργεί η προηγούμενη εταιρεία με διαφορετική εταιρική μορφή. Αντίθετα στις περιπτώσεις που οι μετατροπές των εταιρειών δεν προβλέπονται από τον Ν.2190/1920 ισχύει ο καταχρηστικός μετασχηματισμός σύμφωνα με τον οποίο η εταιρεία λύεται και είτε εισφέρεται στη νέα εταιρεία το καθαρό προϊόν της εκκαθάρισης είτε εισφέρεται στην νέα εταιρεία το σύνολο της εταιρικής περιουσίας σύμφωνα με τους όρους του κοινού δικαίου και ιδίως του άρθρου 67 του Αστ.Κωδ. Δημιουργείται επομένως νέα εταιρεία και επιβάλλεται να τηρηθούν όλες οι δαιτυπώσεις της σύστασης μιας εταιρείας, με τη διαφορά ότι στα εισφερόμενα περιλαμβάνεται και η εταιρική περιουσία της εταιρείας που διαλύεται. Επισημαίνουμε ότι το Ν.Δ.1297/1972 αναφέρεται γενικά στην έννοια του μετασχηματισμού χωρίς να τον διακρίνει σε κατά κυριολεξίαν και καταχρηστικό.

Κατά κανόνα όταν αντιμετωπίζουμε μια μετατροπή που δεν υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 67 του Ν.2190/1920 τότε θα πρέπει να εφαρμοστούν οι κοινές διατάξεις του άρθρου 267 Αστ.Κωδ κατά τις οποίες όπως προαναφέραμε δεν διατηρείται η νομική προσωπικότητα της μετατρεπόμενης εταιρείας. Ενώ όταν οι συγχωνεύσεις ρυθμίζονται από τα άρθρα 68 έως 80 του Ν.Δ.1297/1972 οι συγχωνευόμενες παύουν να υπάρχουν χωρίς να προηγηθεί εκκαθάριση και διανομή της εταιρικής τους περιουσίας η οποία στην συνέχεια σύμφωνα με το νόμο μεταβιβάζεται στη νέα, την απορροφώσα ή την εξαγοράζουσα.

³⁰ Λεβαντής Ε. 1995 «Μετατροπές – Συγχωνεύσεις – Διασπάσεις – Αποσπάσεις κλάδων ανώνυμων εταιρειών και επιχειρήσεων». Εκδόσεις Αντ.Σάκκουλα. (σελ.366-367).

Για τις ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες για τις οποίες δεν υπάρχουν διατάξεις νόμου, όπως για τις ανώνυμες εταιρείες ή για τις Ε.Π.Ε, θα πρέπει να συντελείται λύση και εκκαθάριση αυτών ώστε κατά τη συγχώνευσή τους να μην επέρχεται οιονεί καθολική διαδοχή.

3.2 Πλαίσιο εφαρμογής του Ν.Δ. 1297/1972.

Οριοθετώντας το πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του Ν.Δ.1297/1972 μπορούμε να επικεντρωθούμε στις παρακάτω περιπτώσεις:

A. Συγχώνευση ή μετατροπή επιχειρήσεων σε ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.³¹

Ειδικότερα:

A.1 Συγχώνευση δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από το αντικείμενο εργασιών τους, σε λειτουργούσα Α.Ε ή προς το σκοπό ιδρύσεως νέας Α.Ε. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να απορροφηθεί, να εξαγορασθεί ή να συμμετάσχει στην νέα ανώνυμη εταιρεία όχι μόνο ανώνυμη εταιρεία αλλά και ατομική επιχείρηση, προσωπική εταιρεία ή Ε.Π.Ε. Επομένως στη συγχώνευση επιχειρήσεων οι φορείς αυτών μπορεί να είναι άτομα, προσωπικές εταιρείες (ομμόρυθμες & ετερόρρυθμες), Ε.Π.Ε ή Α.Ε. Όταν η συγχώνευση πραγματοποιείται μεταξύ Ε.Π.Ε ή Α.Ε τότε θα εφαρμοσθούν τα άρθρα 68-80 του Ν.2190/1920 ενώ στην περίπτωση που στη συγχώνευση συμμετέχουν ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις της «οιονεί καθολικής διαδοχής» αλλά οι κοινές διατάξεις του άρθρου 367 Αστ.Κωδ.

A.2 Συγχώνευση δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων ή εταιρειών σε λειτουργούσα Ε.Π.Ε ή προς το σκοπό ιδρύσεως Ε.Π.Ε. Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις συγχωνεύσεων: τη συγχώνευση ατομικής επιχείρησης ή επιχειρήσεων ή εταιρειών σε λειτουργούσα ήδη Ε.Π.Ε και τη συγχώνευση ατομικής επιχείρησης ή εταιρειών με σύσταση νέας Ε.Π.Ε. Επισημαίνουμε ότι οι ατομικές επιχειρήσεις και οι εταιρείες μπορούν να έχουν οποιαδήποτε μορφή, επομένως φορείς αυτών μπορεί να είναι είτε φυσικά πρόσωπα, είτε εταιρείες οποιασδήποτε νομικής μορφής εκτός από ανώνυμη εταιρεία. Οι διατάξεις των άρθρων 54 και 55 του Ν.3190/1955 ρυθμίζουν την συγχώνευση εταιρειών περιορισμένης ευθύνης και

³¹ Λεβαντής Ε. 1995 «Μετατροπές –Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις κλάδων ανωνύμων εταιρειών και επιχειρήσεων». Εκδόσεις Αντ.Σάκκουλα. (σελ.366-367).

επέρχεται αυτοδικαίως υποκατάσταση της νέας Ε.Π.Ε ή της απορροφώμενης στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της συγχωνευθείσας. Έτσι λήγει η νομική προσωπικότητα μιας ή περισσότερων Ε.Π.Ε χωρίς να προηγηθεί διαδικασία εκκαθάρισης αυτών.

Στην περίπτωση συγχωνεύσεων όπου συμμετέχουν ατομικές επιχειρήσεις και προσωπικές εταιρείες για τις οποίες δεν υπάρχουν διατάξεις νόμου, εφαρμόζονται οι κοινές διατάξεις, χωρίς να επέρχεται από το νόμο υποκατάσταση της υπάρξης των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων ή εταιρειών χωρίς να διενεργείται διαδικασία εκκαθάρισης αυτών.

A.3 Μετατροπή επιχείρησης οποιασδήποτε μορφής, ατομικής ή εταιρείας σε ανώνυμη εταιρεία.

A.4 Μετατροπή ατομικής επιχείρησης ή εταιρείας σε Ε.Π.Ε. Στην περίπτωση αυτή έχουμε μετατροπή ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρείας σε Ε.Π.Ε. Οι διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972 δεν επιτρέπουν την μετατροπή Α.Ε σε Ε.Π.Ε διότι σκοπός τους είναι η δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων και όχι να μεταπίπτομε από μεγάλη οικονομική μονάδα σε μικρότερη. Διακρίνουμε την περίπτωση του κατά κυριολεξία μετασχηματισμού όπου το άρθρο 53 του Ν.3190 ρυθμίζει τη μετατροπή προσωπικής εταιρείας (ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης) σε Ε.Π.Ε και επομένως η εταιρεία συνεχίζει να υφίσταται και να διατηρεί την νομική της προσωπικότητα αλλά με νέα εταιρική μορφή. Αντίθετα σε περίπτωση μετατροπής ατομικής επιχείρησης σε Ε.Π.Ε υφίσταται ο καταχρηστικός μετασχηματισμός.

B. Εισφορά από λειτουργούσα (μικτή ή βιομηχανική) επιχείρηση ενός ή περισσότερων βιομηχανικών της κλάδων, σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη βιομηχανική εταιρεία. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρ.1³² του άρθρου 7

³² Προυποθέσεις εφαρμογής της παρ.1

η εισφορά να γίνεται σε υφιστάμενη ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία το καταβεβλημένο κεφάλαιο μετοχικό κεφάλαιο, μετά την εισφορά, της απορροφώσας τον κλάδο εταιρείας ή της συνιστώμενης νέας να μην είναι κατώτερο των 100 εκατ. δρχ και οι μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κλάδου θα είναι ονομαστικές στο σύνολό τους και όχι μεταβιβάσιμες κατά 75% επί μια πενταετία από την εισφορά. Τονίζουμε ότι η επιχείρηση από τη οποία αποσπάται ο κλάδος μετά την απόσπαση πρέπει να έχει κεφάλαιο τουλάχιστο 30 εκατ. δρχ.

Λεβαντής Ε. 1995 «Μετατροπές – Συγχωνεύσεις – Διασπάσεις – Αποσπάσεις κλάδων ανωνύμων εταιρειών και επιχειρήσεων». Εκδόσεις Αντ.Σάκουλα. (σελ.366-367).

του κοινοποιούμενου Ν/Δτος εισφέρονται στην νέα ανώνυμη εταιρεία εκτός από τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού όλα τα πάγια στοιχεία του αποσπώμενου κλάδου.

Ενδέχεται κάποιο από τα εισφερόμενα περιουσιακά στοιχεία να μην ωφελούν την ανώνυμη εταιρεία που δέχεται το εισφερόμενο κλάδο διότι η εκμετάλλευσή του υπάρχει περίπτωση να καθίσταται ασύμφορη. Αυτό όμως δεν αναιρεί και τη έννοια του κλάδου σύμφωνα με το άρθρο 7, παρ.1, του ισχύοντος νομοθετικού διατάγματος.

Γ. Συγχώνευση δύο ή περισσότερων βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων

Το άρθρο 9 του ισχύοντος νόμου εφαρμόζεται επί συγχωνεύσεως βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων πλὴν των ανωνύμων εταιρειών με σκοπό τη δημιουργία ισχυρής βιομηχανικής ή βιοτεχνικής προσωπικής εταιρείας ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 4 και 6 του Ν/Δτος.

Δ. Συγχωνεύσεις επιχειρήσεων που ανήκουν σε γεωργικούς συνεταιρισμούς.

3.3 Παρεχόμενες φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.

Οι παρεχόμενες με το Ν.Δ.1297/1972 φορολογικές διευκολύνσεις και απαλλαγές στις μετατρεπόμενες και συγχωνευόμενες επιχειρήσεις συνοψίζονται ως ακολούθως:

Αναβολή από τη φορολογία εισοδήματος της υπεραξίας των μετοχών ή του κεφαλαίου που προκύπτει κατά τη συγχώνευση ή μετατροπή μέχρι το χρόνο διαλύσεως της νέας εταιρείας. Η έννοια της υπεραξίας αναφέρεται τόσο στα πάγια όσο και στα εμπορεύσιμα στοιχεία των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων. Εμφανίζεται απαραιτήτως σε ειδικούς λογαριασμούς της συγχωνευόμενης ή της νέας εταιρείας μέχρι του χρόνου της διαλύσεως της. Η αναβολή αυτή από το φόρο εισοδήματος της υπεραξίας προκύπτει, από τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 7 του κοινοποιούμενου Ν/Δτος, και στην περίπτωση εισφοράς από λειτουργούσα επιχείρηση (μικτή ή βιομηχανική) ενός ή περισσότερων βιομηχανικών της κλάδων σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη βιομηχανική εταιρεία.

Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων³³ για τα ακίνητα τα οποία εισφέρονται στην συγχωνεύουσα ή την συνιστώμενη από μετατροπή εταιρεία. Η απαλλαγή ισχύει όταν αυτά ανήκουν κατά κυριότητα στη συγχωνευόμενη ή μετατρεπόμενη επιχείρηση και χρησιμοποιούνται από αυτή κατά το χρόνο της συγχώνευσης ή μετατροπής ή είχαν εισφερθεί κατά χρήση σ' αυτή και είχαν αποδεδειγμένα χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες της για μιά πενταετία πριν από τη συγχώνευση ή μετατροπή. Επιβάλλεται βέβαια η ανώνυμη εταιρεία στην οποία εισφέρεται το ακίνητο να έχει προέλθει από μετατροπή ή συγχώνευση επιχείρησης δηλαδή από συγκροτημένη οικονομική μονάδα.

Κατά τη διάρκεια της πενταετίας επιτρέπεται η απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία, με την προϋπόθεση ότι δεν μεταβάλλεται το αντικείμενο των εργασιών της να εκμισθώνει τα ακίνητα ή ακόμη και να εκποιεί τα ακίνητα που προέρχονται από εισφορά με την προϋπόθεση ότι το προϊόν της εκποίησης θα χρησιμοποιηθεί εντός προθεσμίας δύο ετών, από της εκποίησης, για την απόκτηση ακινήτων ή άλλων καινούργιων παγίων περιουσιακών στοιχείων ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία θα εξυπηρετούν τις ανάγκες της επιχείρησης ή για εξόφληση χρεών από δανεια και πιστώσεις προς τραπεζικά ιδρύματα, φορολογικών υποχρεώσεων προς το δημόσιο, όπως επίσης και ασφαλιστικών εισφορών προς ασφαλιστικά ιδρύματα και ταμεία.

Στην περίπτωση που το ακίνητο δεν χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της εταιρείας, κατά τη μετατροπή, τότε υποχρεωτικά θα πρέπει να καταβληθεί ο φόρος μεταβίβασης υπολογιζόμενος επί της αξίας του ακινήτου κατά το χρόνο της εισφοράς και τον φορολογικό συντελεστή που ισχύει για τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Συγχρόνως έχουμε και την επιβολή όλων των λοιπών φόρων και τελών οι οποίοι ισχύουν κατά το χρόνο της εισφοράς. Διευκρινίζουμε ότι η εκμίσθωση και η παραχώρηση χωρίς αντάλλαγμα της χρήσεως ενός ακινήτου δεν αποτελεί χρησιμοποίηση του συγκεκριμένου παγίου για τις ανάγκες της εισφέρουσας επιχείρησης.

Τα φορολογικά ευεργετήματα που παρέχονται στις μετατρεπόμενες ή συγχωνευόμενες επιχειρήσεις βάσει των αναπτυξιακών³⁴ νόμων

³³ Λεβαντής Ε. 1995 «Μετατροπές – Συγχωνεύσεις – Διασπάσεις – Αποσπάσεις κλάδων ανωνύμων εταιρειών και επιχειρήσεων». Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα. (σελ. 391-404).
Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή – Συγχώνευση – Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος (σελ. 297-298).

³⁴ Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή – Συγχώνευση – Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος (σελ. 287-288).

(Ν.Δ.4002/1959, Α.Ν.147/1967 και Ν.Δ.1078/1971) μεταφέρονται στην νέα επιχείρηση εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές δεν έκαναν χρήση αυτών πριν τη μετατροπή τους ή τη συγχώνευσή τους. Για να συντελείται έκπτωση της αξίας των παραγωγικών επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν από τις συγχωνευόμενες ή μετατρέπομενες επιχειρήσεις από τα κέρδη της νέας εταιρείας, βάσει ενός εκ των παραπάνω αναπτυξιακών νόμων, θα πρέπει οι ανωτέρω επενδύσεις των εν λόγω επιχειρήσεων να υπάγονται σε ένα από τους προαναφερθέντες αναπτυξιακούς νόμους. Επίσης η ακάλυπτη αξία των επενδύσεων θα πρέπει να οφείλεται στην έλλειψη επαρκών κερδών της μετατρέπομενης ή συγχωνευόμενης επιχείρησης, διότι εάν αυτές είχαν κέρδη και δεν έκαναν χρήση των κινήτρων αυτών τότε χάνεται το δικαίωμα τόσο της μετατρέπομενης ή της συγχωνευόμενης εταιρείας όσο και της νέας. Τονίζεται ότι για να έχουν εφαρμογή τα ανωτέρω θα πρέπει κατά το χρόνο της μετατροπής ή της συγχώνευσης να ισχύει ο αντίστοιχος αναπτυξιακός νόμος στον οποίο έχει υπαχθεί η επένδυση.

Με τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 10 του Ν.Δ.1297/1972 παρέχεται η δυνατότητα μεταφοράς των σχηματιζόμενων αφορολόγητων κρατήσεων των αναπτυξιακών νόμων των μετατρέπομενων ή συγχωνευόμενων επιχειρήσεων, στη νέα εταιρεία χωρίς να φορολογηθούν κατά το χρόνο της συγχώνευσης ή της μετατροπής. Με την προϋπόθεση όμως ότι οι αφορολόγητες κρατήσεις μεταφέρονται αυτούσιες στη νέα εταιρεία και εμφανίζονται σε ειδικούς λογαριασμούς στα βιβλία της κατά τη διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης εφόσον δεν επιτρέπεται η κεφαλαιοποίησή τους κατά τη μετατροπή ή τη συγχώνευση. Το Υπ.Οικονομικών έχει δεχθεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 7 έως 10 του Ν.Δ.1297/1972 εφαρμόζονται και επί εισφοράς κλάδου. Συγκεκριμένα προκύπτει ότι στη περίπτωση αυτή τα φορολογικά ευεργετήματα των αναπτυξιακών νόμων που παρέχονται στο εισφερόμενο κλάδο μεταφέρονται στη λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία εφόσον η εισφέρουσα τον κλάδο επιχείρηση δεν προχώρησε σε χρήση αυτών.

Η διάταξη του άρθρου 3 παρ.1 του Ν.Δ.1297/1972³⁵ προβλέπει ότι απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτοσήμου ή οποιοδήποτε άλλο τέλος υπέρ του δημοσίου ως και εισφορά ή δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου, η σύμβαση περί συγχώνευσης ή μετατροπής, η εισφορά και μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων, κάθε σχετική πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων του ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων καθώς και εμπράγματος δικαιώματος, οι αποφάσεις των κατά νόμο οργάνων των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων εταιρειών, κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για τη συγχώνευση ή μετατροπή ή σύσταση νέας εταιρείας, οι δημοσιεύσεις που απαιτούνται για τη συγχώνευση ή μετατροπή ή τη σύσταση νέας εταιρείας στο δελτίο ανωνύμων εταιρειών της εφημερίδας της κυβέρνησης καθώς και η μεταγραφή σχετικών πράξεων. Εξαίρεση στις ανωτέρω διατάξεις αποτελεί ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου. Συγκκρμένα στην περίπτωση της μετατροπής ή συγχώνευσης επιχειρήσεων οποιασδήποτε νομικής μορφής (ατομικών, Ο.Ε, Ε.Ε, Ε.Π.Ε, Α.Ε,κ.λ.π) καταβάλλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου επί του ποσού της τυχόν προκύπτουσας υπεραξίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του Ν.1676/1986 αφενός μεν γιατί στην έννοια της απαλλαγής «από κάθε φόρο» που προβλέπεται από τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του Ν.Δ.1297/1972 δεν περιλαμβάνεται ο φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου, αφετέρου δε γιατί οι πράξεις της μετατροπής και της συγχώνευσης επιχειρήσεων ρυθμίζονται από 1/1/1987 από τις διατάξεις του Ν.1676/1986 και όχι από τις διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972.

3.4 Προϋποθέσεις για την παροχή των φορολογικών απαλλαγών και διευκολύνσεων του Ν.Δ. 1297/1972.

Οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων παρέχονται οι ανωτέρω φορολογικές απαλλαγές ορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 4 έως 6 του ισχύοντος

³⁵ Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή-Συγχώνευση-Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος (σελ.289-290).

Λεβαντής Ε. 1995 «Μετατροπές –Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις κλάδων ανωνύμων εταιρειών και επιχειρήσεων». Εκδόσεις Αντ.Σάκκουλα. (σελ.409-423).

νομοθετικού διατάγματος.Ειδικότερα κατά τη συγχώνευση ή μετατροπή επιχειρήσεων σε Α.Ε ή Ε.Π.Ε θα πρέπει το ελάχιστο, ολοσχερώς καταβεβλημένο, μετοχικό κεφάλαιο για την νέα εταιρεία που προέρχεται από μετασηματισμό (συγχώνευση ή μετατροπή ή απορροφά άλλες εταιρείες) να είναι 300.000€ στην περίπτωση που πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία και 146.735€ όταν πρόκειται για Ε.Π.Ε.

Επίσης σε περίπτωση μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε, Ε.Ε) ή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμη εταιρεία ή σε περίπτωση συγχώνευσης των ανωτέρω επιχειρήσεων με ανώνυμη εταιρεία, οι μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου θα είναι υποχρεωτικά ονομαστικές και μη μεταβιβάσιμες κατά ποσοστό 75% του συνόλου για μια πενταετία από τη συγχώνευση ή τη μετατροπή. Τονίζεται όμως ότι η ονομαστικοποίηση των μετοχών δεν εφαρμόζεται επί συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών. Στην περίπτωση αυτή οι μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου από την ανώνυμη εταιρεία δεν είναι υποχρεωτικά ονομαστικές και μπορεί να είναι εξ' ολοκλήρου μεταβιβάσιμες.

Ομοίως επί συγχώνευσης Ε.Π.Ε είτε με τη σύσταση νέας Ε.Π.Ε, είτε με απορρόφηση μιας Ε.Π.Ε από άλλη Ε.Π.Ε, αλλά και επί μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρείας σε Ε.Π.Ε, ή συγχώνευσης ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρείας με Ε.Π.Ε, τα εταιρικά μερίδια σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, τα αντιστοιχούντα στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου θα πρέπει να ορισθούν μη μεταβιβάσιμα κατά ποσοστό 75% επί του συνόλου για μια πενταετία από τη μετατροπή ή τη συγχώνευση.Διευκρινίζουμε ότι οι μετοχές οι αντιστοιχούσες στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου καλύπτουν μόνο την αξία των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων και όχι τις τυχόν χρηματικές καταβολές που αποσκοπούν στην συμπλήρωση του απαιτούμενου βάσει του νόμου κεφαλαίου ή τις λοιπές εισφορές σε είδος οι οποίες δεν είναι στοιχεία των εισφερόμενων επιχειρήσεων και δεν υπάγονται στις απαλλαγές του νομοθετήματος αλλά στις ισχύουσες γενικές διατάξεις περί ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (άρθρο 11, παρ.4, Ν.Δ.148/1967).

Γενικά σε περίπτωση που η νέα εταιρεία (που προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση) ή η συγχωνεύουσα, διαλυθεί ³⁶ πριν παρέλθει η πενταετία από τη

³⁶ Άρθρο 5 του Ν.Δ.1297/1972

συγχώνευση ή μετατροπή, υποχρεούται να καταβάλει κάθε φόρο, τέλος κ.λ.π υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων που δεν κατέβαλε λόγω προβλεπόμενης από τα άρθρα 2 και 3 του Ν.Δ.1297/1972 απαλλαγής ή αναβολής.Επομένως επιβάλεται και φόρος εισοδήματος επί της υπεραξίας του άρθρου 2 του ισχύοντος Ν/Δτος που υπολογίζεται για τις ανώνυμες εταιρείες βάσει του συντελεστή που ισχύει επί των διανεμόμενων κερδών κατά τη χρονική στιγμή της διαλύσεως της εταιρείας, ενώ για τις Ε.Π.Ε βάσει των διατάξεων του άρθρου 13, παρ.1, περ.β του Ν.2238/94 με συντελεστή 20%.Οι λοιποί φόροι τέλη χαρτοσήμου ή τέλη ή εισφορές υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων υπολογίζονται με βάσει του συντελεστές που ισχύουν κατά το χρόνο της συγχώνευσης ή της σύστασης της εταιρείας.

Επισημαίνεται ότι κατά την περίπτωση διάλυσης της εταιρείας πριν από την πάροδο της πενταετίας απαιτείται η υποβολή εντός δύο μηνών στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία σχετικής δήλωσης και ταυτόχρονα καταβάλλονται και οι φόροι που προαναφέραμε χωρίς καμία προσαύξηση λόγω εκπροθέσμου.

Όλες οι προηγούμενες κυρώσεις δεν επιβάλλονται όταν υφίστανται οι κάτωθι περιπτώσεις:

1. Σε περίπτωση διάλυσης της εταιρείας που προήλθε από μετατροπή ή συγχώνευση με βάση τις διατάξεις του ισχύοντος Ν/Δτος εφόσον η διάλυση γίνεται με σκοπό την περαιτέρω συγχώνευση της εταιρείας με άλλη επιχείρηση, προκειμένου να ιδρυθεί νέα ανώνυμη εταιρεία .
2. Όταν η ανώνυμη εταιρεία που προέρχεται από την μετατροπή ή την συγχώνευση με βάση τις διατάξεις του κοινοποιούμενου Ν/Δτος, διασπάται για την ίδρυση νέας ανώνυμης εταιρείας
3. Σε περίπτωση αποσχίσεως κλάδου από λειτουργούσα επιχείρηση και εισφοράς του σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη εταιρεία .

Στις περιπτώσεις εισφοράς βιομηχανικού ³⁷ κλάδου, κάθε λειτουργούσα επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής (ατομική, προσωπική εταιρεία, Ε.Π.Ε, Α.Ε) εισφέρει τμήμα ή κλάδο της σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία, με την προϋπόθεση ότι το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο της απρροφώσας ανώνυμης εταιρείας μετά την εισφορά της συνιστώμενης ανώνυμης εταιρείας δεν είναι κατώτερο των 100.000.000 δρχ ενώ το κεφάλαιο της εισφέρουσας επιχείρησης

Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή-Συγχώνευση-Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος (σελ.282-283). -Σακέλλης Ε.2001 «Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές εταιρειών & Εκτίμηση αξίας Επιχειρήσεως» Εκδόσεις Βρύκους (σελ.460-462).

³⁷ Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή-Συγχώνευση-Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος

δεν είναι μικρότερο μετά την εισφορά του τμήματος ή του κλάδου του ποσού το οποίο καθορίζεται ως ελάχιστο όριο από το άρθρο 4 για τις ανώνυμες εταιρείες δηλαδή 30.000.000 δρχ. Επίσης οι μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του κλάδου που εισφέρεται από την επιχείρηση στην ανώνυμη εταιρεία θα είναι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν.Δ.1297/1972 υποχρεωτικά στο σύνολό τους ονομαστικές και μη μεταβιβάσιμες σε ποσοστό 75% για μια πενταετία από το χρόνο εισφοράς. Η υποχρέωση σχετικά με την ονομαστικοποίηση των μετοχών δεν υπάρχει στην περίπτωση που οι μετοχές της εισφέρουσας τον κλάδο ανώνυμης εταιρείας είναι ανώνυμες.

Η παρ.1 του άρθρου 9 του ισχύοντος Ν/Δτος ορίζει ότι οι παρεχόμενες φορολογικές απαλλαγές εφαρμόζονται και στην περίπτωση συγχώνευσης δύο ή περισσότερων βιομηχανικών³⁸ ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων πλήν ανωνύμων εταιρειών με σκοπό την δημιουργία νέας προσωπικής εταιρείας ή εταιρείας περιορισμένης ευθύνης. Απαιτείται όμως το εταιρικό κεφάλαιο της συγχωνεύουσας, μετά τη συγχώνευση, ή της συνιστώμενης νέας εταιρείας να μην είναι κατώτερο των 2.000.000 δρχ, να τηρεί βιβλία δεύτερης κατηγορίας του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων και να μη διαλυθεί πριν από την πάροδο πενταετίας από τη συγχώνευση ή τη σύσταση.

Ολοκληρώνοντας την ανάλυσή μας περί των φορολογικών απαλλαγών και διευκολύνσεων που παρέχει το Ν.Δ.1297/1972 τονίζουμε ότι οι φορολογικές διευκολύνσεις και απαλλαγές³⁹ του Ν.Δ.1297/1972 δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση μετατροπής ή συγχώνευσης επιχειρήσεων, των οποίων το αντικείμενο εργασιών είναι κατά κύριο λόγο η κατασκευή και η εκμετάλλευση πάσης φύσεως ακινήτων, εκτός από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Καθώς και στη περίπτωση συγχώνευσης ημεδαπής επιχείρησης με αλλοδαπή. Επομένως διευκρινίζεται ότι οι διατάξεις του υπό ανάλυση Ν/Δτος έχουν εφαρμογή κατά τη μετατροπή ή συγχώνευση ημεδαπών επιχειρήσεων.

(σελ.280-281).

³⁸ Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή-Συγχώνευση-Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος

(σελ.281-282).

³⁹ Λεβαντής Ε. 1995 «Μετατροπές –Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις κλάδων ανωνύμων εταιρειών και επιχειρήσεων». Εκδόσεις Αντ.Σάκκουλα. (σελ.386-389).

Λεοντάρης Μ. 2002 «Μετατροπή-Συγχώνευση-Διάσπαση Εταιρειών» Εκδόσεις Πάμισος (σελ.286).

3.5 Εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευομένων εταιρειών βάσει του Ν.Δ. 1297/1972.

Το τελικό σημείο αναφοράς (αλλά και το πιο σημαντικό) της συνοπτικής μας παρουσίασης για το Ν.Δ.1297 αποτελούν οι διατάξεις του άρθρου 8 σύμφωνα με το οποίο η εξακρίβωση της αξίας των εταιρικών εισφορών σε είδος κατά τη σύσταση ανώνυμης εταιρείας και σε κάθε αύξηση του κεφαλαίου αυτής ενεργείται μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Εμειρογνωμόνων του άρθρου 9. Ως εισφορά σε είδος θεωρείται κάθε άλλη εισφορά μη αφορώσα εισφορά σε χρήμα Κατά συνέπεια και η εισφορά του Know How θεωρείται εισφορά σε είδος και η αξία του μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου ή την αύξηση αυτού.Επισημαίνεται ότι η προσδιορισθείσα αξία της Εκτιμητικής Επιτροπής των εισφερομένων σε είδος, στην ανώνυμη εταιρεία είναι δεσμευτική και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από τον Οικονομικό Έφορο.⁴⁰

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

Ισχύουσες διατάξεις του Ν.2166/1993.

4.1 Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Ν. 2166/1993 και γενική ανάλυση της διαδικασίας μετασχηματισμού των ανωνύμων ΑΕ βάσει του Ν. 2166/1993.

Με το Ν.2166/1993 δημιουργήθηκε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων που επιθυμούν να μετασχηματιστούν, το οποίο χαρακτηρίζεται για την απλότητά του, τη συντομία του και την αποφυγή χρονοβόρων διαδικασιών. Η έννοια μετασχηματισμός περιλαμβάνει τις μετατροπές, τις απορροφήσεις τις συγχωνεύσεις επιχειρήσεων, όπως επίσης και τις διασπάσεις ανωνύμων εταιρειών και τις εισφορές κλάδων ή τμημάτων από λειτουργούσες επιχειρήσεις.

Βάσει του άρθρου 1⁴¹ οι διατάξεις του εφαρμόζονται στις παρακάτω περιπτώσεις:

1. Μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεων εγκατεστημένων στην Ελλάδα, οποιασδήποτε μορφής, σε ημεδαπή Α.Ε. ή Ε.Π.Ε.
2. Απορρόφηση επιχειρήσεων οποιασδήποτε μορφής από υφιστάμενη ή νεοιδρυόμενη ημεδαπή Α.Ε. ή Ε.Π.Ε.
3. Συγχώνευση ανωνύμων εταιρειών κατά την έννοια των άρθρων 68 και 79 Κ.Ν.2190/20.
4. Διάσπαση ανωνύμων εταιρειών κατά την έννοια του άρθρου 81 παρ.1 του Κ.Ν.2190/1920, αλλά με την προϋπόθεση ότι οι διασπώμενες απορροφούνται από υφιστάμενες.
5. Εισφορά από λειτουργούσα επιχείρηση ενός ή περισσότερων κλάδων ή τμημάτων αυτής σε λειτουργούσα ή νεοιδρυόμενη ανώνυμη εταιρεία.
6. Συγχώνευση αστικών συνεταιρισμών του Ν.1667/86 με σκοπό την ίδρυση νέου αστικού συνεταιρισμού του νόμου αυτού.

Σε αντίθεση με το Ν.Δ.1297/1972 οι διατάξεις του ισχύοντος νόμου επιτρέπουν την μετατροπή ή συγχώνευση των εγκατεστημένων στην χώρα μας αλλοδαπών υποκαταστημάτων σε ημεδαπές Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. Επισημαίνεται ότι προκειμένου οι

⁴⁰ Σακέλλης Ε.2001 «Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές εταιρειών & Εκτίμηση αξίας Επιχειρήσεως» Εκδόσεις Βρύκουσ (σελ.441-442).

⁴¹ Λεοντάρης ..Μ(2002) «Μετατροπή- συγχώνευση-διάσπαση εταιρειών».Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ.Εκδοση 4η 2002 (σελ.312-313).

μεσσηματιζόμενες επιχειρήσεις να υπαχθούν στις διατάξεις του Ν.2166/93 θα πρέπει να τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας⁴² του Κ.Β.Σ.(υποχρεωτικά ή προαιρετικά), και να έχουν συντάξει ένα τουλάχιστο ισολογισμό για δωδεκάμηνο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Δεν μπορεί όμως ο πρώτος ισολογισμός να χρησιμοποιηθεί ως ισολογισμός μετασχηματισμού⁴³

Για να διενεργηθεί μετασχηματισμός βάσει των διατάξεων του Ν.2166/93, θα πρέπει αρχικά να ληφθεί απόφαση από τα αρμόδια όργανα των επιχειρήσεων που πρόκειται να μετασχηματιστούν, καθώς και του χρόνου κατάρτισης του ισολογισμού μετασχηματισμού. Στη συνέχεια θα πρέπει οι εν λόγω επιχειρήσεις να προβούν σε απογραφή της περιουσιακής τους κατάστασης και να συντάξουν ισολογισμό με ημερομηνία το χρόνο που αποφάσισαν τα αρμόδια όργανα. Ο ισολογισμός αυτός συντάσσεται ειδικά για τις ανάγκες της συγχώνευσης ή μετατροπής και τα στοιχεία του μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας μετασχηματισμού θα μεταφερθούν αυτούσια ως στοιχεία ισολογισμού έναρξης της προερχόμενης από τη μετατροπή ή συγχώνευση εταιρείας.⁴⁴

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 2, δεν απαιτείται η εκτίμηση των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Κ.Ν.2190/1920 και επομένως δεν προκύπτει υπεραξία. Απλά διαπιστώνεται η λογιστική τους αξία, είτε από τον αρμόδιο για τη φορολογία προιστάμενο της Δ.Ο.Υ⁴⁵, είτε από Ορκωτό Ελεγκτή⁴⁶.

⁴² Ατομικές επιχειρήσεις, προσωπικές εταιρείες κ.λ.π που τηρούν Α' και Β' κατηγορίας βιβλία του Κ.Β.Σ δεν μπορούν να μετατραπούν ή να συγχωνευθούν με βάση τις διατάξεις του Ν.2166/93.

⁴³ Υπ.Οικ.10289/18-4-1995

⁴⁴ Σύμφωνα με την ερμηνευτική εγκύκλιο πολ.1080/1994 οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις φορολογούνται για τα κέρδη που προκύπτουν μέχρι το χρόνο σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού, ενώ τα κέρδη που θα προκύψουν από τις συναλλαγές που θα διενεργηθούν μετά το χρόνο σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού και μέχρι της ολοκλήρωσής του, φορολογούνται στο όνομα της προερχόμενης από το μετασχηματισμό εταιρείας.

Για το αποτέλεσμα του ισολογισμού μετασχηματισμού οι μετατρεπόμενες επιχειρήσεις θα πρέπει να υποβάλλουν δήλωση φορολογίας εισοδήματος στη Δ.Ο.Υ, εάν πρόκειται για Α.Ε και Ε.Π.Ε μέχρι τη 10η ημέρα του 5ου μήνα και οι προσωπικές εταιρείες μέσα σε ένα τρίμηνο από την ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού. Τα συγκεκριμένα χρονικά περιθώρια υποβολής ισχύουν ακόμη και στην περίπτωση που ο μετασχηματισμός ολοκληρώνεται και μετά τη λήξη της 12μηνιαίας διαχειριστικής περιόδου.

⁴⁵ Συντάσσεται αίτηση για τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου προς τον αρμόδιο προιστάμενο της Δ.Ο.Υ, το αποτέλεσμα της οποίας πρέπει να κοινοποιηθεί εντός τριμήνου (και σε εξαιρετικές περιπτώσεις παράταση επιπλέον τρείς μήνες).

Οι εκθέσεις ελέγχου φορολογίας εισοδήματος της καθεμιά μετασχηματιζόμενης επιχείρησης πρέπει να περιέχουν ειδικό κεφάλαιο για το σκοπό του μετασχηματισμού, σχετικά με το ύψος της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Με βάση τα στοιχεία αυτά ο προιστάμενος της Δ.Ο.Υ, θα χορηγεί πιστοποιητικό, με το οποίο θα πιστοποιείται ότι τα εισφερόμενα περιουσιακά στοιχεία είναι αυτά που εμφανίζονται στο βιβλίο απογραφών της επιχείρησης και η αξία αυτών που εμφανίζεται στον ισολογισμό προκύπτει από τα δεδομένα της απογραφής.

Ειδικότερα ως εισφερόμενο κεφάλαιο⁴⁷ θεωρείται το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης ή το άθροισμα αυτών των κεφαλαίων (εταιρικών ή μετοχικών) των μετασχηματιζομένων επιχειρήσεων και όχι η καθαρή θέση αυτών.

Σ' αυτό το σημείο εντοπίζεται και το σημαντικότερο μειονέκτημα της εφαρμογής του Ν.2166/93 σύμφωνα με τον οποίο δεν διαπιστώνεται η πραγματική οικονομική κατάσταση κάθε μετασχηματιζόμενης επιχείρησης απλά διαπιστώνονται επιφανειακά οι λογιστικές αξίες.

Με τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 9 του Ν.2992/2002 προβλέπεται ότι κατά το μετασχηματισμό επιχειρήσεων με βάσει τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 5 του Ν.2166/93 ή της παρ. 5 του άρθρου 16 του Ν.2515/1997 παρέχεται η δυνατότητα μεταφοράς της ζημιάς της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης στη νέα εταιρεία προκειμένου να συμψηφισθεί με τα φορολογητέα κέρδη της.

Πιο συγκεκριμένα η μεταφερόμενη στον ισολογισμό της νέας εταιρείας ζημιά, κατά το ποσό που τυχόν δεν συμψηφίζεται με κέρδη υφιστάμενα κατά το μετασχηματισμό, συμψηφίζεται τα προκύπτοντα κέρδη αυτής των επομένων δύο χρήσεων μόνο κατά το μέρος που αναγνωρίζονται φορολογικά, σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος. Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση διάσπασης ανωνύμων εταιρειών βάσει του άρθρου 81 παρ.1 του Ν.2190/1920.⁴⁸

⁴⁵ Ομοίως το πιστοποιητικό που χορηγούν οι Ορκωτοί Ελεγκτές πιστοποιεί ότι οι λογιστικές αξίες των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων είναι αυτές που εμφανίζονται στο βιβλίο απογραφών της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης και ότι η αξία αυτών που εμφανίζεται στον ισολογισμό προκύπτει από τα δεδομένα της απογραφής (άρθρο 3, παρ.2).

Διευκρινίζουμε ότι κάθε μία έκθεση ελέγχου συντάσσεται αυτοτελώς και όχι σε συνδιασμό με άλλες που εμπλέκονται στο μετασχηματισμό.

-Σακέλλης,Ε.(2001). «Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές Εταιρειών & Εκτίμηση Αξίας Επιχειρήσεως», Γ' Έκδοση «Βρύκους», Πειραιεύς 2001 (σελ.485-488).

-Λεοντάρης, .Μ.(2002). «Μετατροπή- συγχώνευση-διάσπαση εταιρειών».Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ. Αθήνα 2002 (σελ.325-326)

⁴⁷ Άρθρο 2, παρ.2,Ν/2166/93.Επισημαίνουμε ότι οι μετοχές που θα εκδοθούν για το εισφερόμενο κεφάλαιο (σε αντίθεση με το Ν.Δ.1297/1972) μπορεί να είναι ονομαστικές ή ανώνυμες στο σύνολό τους ή και κατά ένα μέρος μόνο και μπορούν να μεταβιβασθούν, χωρίς κανένα περιορισμό, οποιαδήποτε χρονική στιγμή μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού.Ομοίως και για τη μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων περιορισμένης ευθύνης.

⁴⁸ Αναλυτικότερα εάν η μετασχηματιζόμενη επιχείρηση κατά το χρόνο μετασχηματισμού έχει ζημιά η οποία μπορεί να προέρχεται, είτε από τη χρήση κατά την οποία λαμβάνει χώρα ο μετασχηματισμός είτε από προηγούμενες χρήσεις, υποχρεούται να εμφανίζει τη ζημιά αυτή σε ιδιαίτερο λογαριασμό στον ισολογισμό μετασχηματισμού που συντάσσει η μετατρεπόμενη ή συγχωνευόμενη επιχείρηση δηλ «42.01 Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως εις νέο» και «42.02 Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων».Την ίδια υποχρέωση έχει και η νέα εταιρεία που προέρχεται από τον μετασχηματισμό.Ημεταφερόμενη στον ισολογισμό της νέας εταιρείας ζημιά συμψηφίζεται αρχικά με τα τυχόν κέρδη που υφίστανται κατά το μετασχηματισμό.Το ποσό αυτής της ζημιάς θα συμψηφισθεί με τα κέρδη που έχουν φορολογηθεί και εμφανίζονται στο λογ/μό «42.00 Υπόλοιπο κερδών εις νέο» της νέας εταιρείας κατά το χρόνο μετασχηματισμού.Εάν κατά το μετασχηματισμό με τις διατάξεις του κοινοποιούμενου νόμου, η

Συνεπώς σε περίπτωση που η νέα εταιρεία θέλει να μειώσει τα κέρδη της με ζημιές της ανωτέρω κατηγορίας πρέπει κατά την υποβολή της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος της να προβεί σε φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων της προσθέτοντας ως λογιστική διαφορά τη μη εκπιπόμενη φορολογικά ζημιά.⁴⁹

Οι διατάξεις του άρθρου 2, παρ.4 του Ν.2166/1993 προβλέπουν ότι με αποφάσεις των εταίρων ή των γενικών συνελεύσεων των μετόχων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων μπορεί να καθορίζεται η σχέση συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας. Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται στη σχέση ανταλλαγής των μεριδίων ή μετοχών με τα μερίδια της Ε.Π.Ε ή τις μετοχές της ανώνυμης εταιρείας. Έτσι κατά την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.2166/1993 το έργο της ανεύρεσης της σχέσης συμμετοχής των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας⁵⁰ ανήκει στις συνελεύσεις των εταίρων ή των μετόχων χωρίς να υπάρχει υποχρέωση προσδιορισμού της σχέσης αυτής από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Ν.2190/1920. Επίσης, δεν είναι απαραίτητο ο καθορισμός της σχέσης αυτής να γίνεται με βάση τις λογιστικές αξίες, αλλά έχουν τη δυνατότητα οι συμβαλλόμενοι να βρουν τις πραγματικές αξίες.⁵¹

Η νέα εταιρεία που προκύπτει μετά από μετασχηματισμό (μετατροπή, συγχώνευση ή διάσπαση) θα πρέπει, στην περίπτωση που πρόκειται για Ε.Π.Ε να έχει κεφάλαιο τουλάχιστο 3.000.000 δρχ ενώ όταν πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία 10.000.000 δρχ.⁵²

Διευκρινίζουμε ότι η μετατρεπόμενη ή συγχωνευόμενη επιχείρηση μετά τη σύνταξη του ισολογισμού μετασχηματισμού συνεχίζει να υφίσταται ως επιχείρηση, να

μετατρεπόμενη ή συγχωνευόμενη κ.τ.λ επιχείρηση εμφανίζει στον ισολογισμό του μετασχηματισμού ακάλυπτο ποσό ζημιάς, αυτό μεταφέρεται στη νέα εταιρεία και συμψηφίζεται με τα κέρδη αυτής των επομένων χρήσεων, κατά το μέρος που αναγνωρίζεται φορολογικά ο συμψηφισμός της ζημιάς αυτής. Για το μέρος της ζημιάς που δεν αναγνωρίζεται φορολογικά ο συμψηφισμός αυτής με κέρδη επομένων χρήσεων, θα γίνει απόσβεση του ποσού μειώνοντας τα κέρδη των επομένων χρήσεων, χωρίς η απόσβεση αυτή να επηρεάζει τα φορολογητέα κέρδη της εταιρείας.

⁴⁹ Λεοντάρης, Μ.(2002). «Μετατροπή- συγχώνευση-διάσπαση εταιρειών». Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ. Αθήνα 2002 (σελ.330-331).

⁵⁰ Λεβαντής, Ελ.(1995). «Μετατροπές-συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων». Εκδόσεις Σάκκουλα. Έκδοση 9η 1995 (σελ 522-524).

⁵¹ Υπ.Οικον. 1039799/πολ 1080.

Συνοψίζοντας ο Ν.2166/93 καταργεί το αντικειμενικό όργανο (την Επιτροπή του άρθρου 9) που υπολογίζει τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών, παλαιών και νέων, και ενισχύει την ελεύθερη συναλλαγή των Δ.Σ ή των διαχειριστών ή του φορέα της ατομικής επιχείρησης. Αυτή η διαδικασία όμως δεν προστατεύει τα συμφέροντα των μετόχων μειωμένης όπως επίσης και των δανειστών των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, γεγονός το οποίο περιορίζει την αξιοπιστία της

⁵² Άρθρο 2, παρ.5, Ν.2166/93 το οποίο αντικαταστάθηκε με την παρ.8 του άρθρου 11 του Ν.2579/98. Από 1/1/2002, το ποσό των 100.000.000 δρχ. για Α.Ε έγινε ευρώ 300.000 και το ποσό των 50.000.000 δρχ. για Ε.Π.Ε έγινε ευρώ 146.735 (άρθρο 11 παρ1 Ν.2948/2001).

διενεργεί συναλλαγές, να εκδίδει τα προβλεπόμενα στοιχεία από το Κ.Β.Σ και να τα καταχωρεί στα τηρούμενα από αυτή βιβλία. Οι πράξεις αυτές που γίνονται μετά το χρόνο κατάρτισης του ισολογισμού μετασχηματισμού και μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία του μετασχηματισμού θεωρούνται, για φορολογικούς σκοπούς, ότι διενεργούνται για λογαριασμό της νέας εταιρείας και κατά συνέπεια θα μεταφερθούν με συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία της, αμέσως μετά τη σύσταση αυτής. Οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις δεν συντάσσουν ισολογισμό κατά το χρόνο που ολοκληρώνεται η διαδικασία μετασχηματισμού, και επομένως φορολογούνται για τα τυχόν κέρδη που προκύπτουν μέχρι το χρόνο σύνταξης από μέρους τους του ισολογισμού μετασχηματισμού, ενώ τα κέρδη που θα προκύψουν από τις συναλλαγές που θα διενεργηθούν μετά το χρόνο σύνταξης του ισολογισμού μετασχηματισμού και μέχρι της ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού, φορολογούνται στο όνομα της προερχόμενης από το μετασχηματισμό εταιρείας.⁵³

4.2 Φορολογικές απαλλαγές και διευκολύνσεις βάσει των διατάξεων του Ν.2166/1993.

Οι φορολογικές απαλλαγές⁵⁴ και διευκολύνσεις που παρέχει ο Ν.2166/93 αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου 3. Συγκεκριμένα η παρ.1 ορίζει ότι απαλλάσσονται από κάθε φόρο, τέλος χαρτησήμου ή οποιοδήποτε άλλο τέλος υπέρ του δημοσίου, καθώς και από κάθε εισφορά ή δικαίωμα τρίτου, πράξεις που αναφέρονται στις διατάξεις της συγκεκριμένης παραγράφου.⁵⁵

Ειδικότερα:

- Δεν υπόκειται σε φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου το εισφερόμενο κεφάλαιο από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις.⁵⁶

⁵³ Σακέλλης, Ε. (2001). «Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές Εταιρειών & Εκτίμηση Αξίας Επιχειρήσεως», Γ' Έκδοση «Βρύκους», Πειραιεύς 2001 (σελ.497).

⁵⁴ Λεοντάρης, Μ. (2002). «Μετατροπή- συγχώνευση-διάσπαση εταιρειών». Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ. Αθήνα 2002 (σελ.332-333).

⁵⁵ Πράξεις που αφορούν την κατά το άρθρο 1 του ισχύοντος νόμου σύμβαση, την εισφορά και τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων, την κάθε πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κάθε εμπράγματο ή ενοχικό δικαίωμα, τη σχέση συμμετοχής στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας, κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για το μετασχηματισμό ή τη σύσταση της νέας εταιρείας, τη δημοσίευση αυτών στο Τεύχος Ανωνύμων Εταιρειών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

⁵⁶ Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ.1297/1972 και του Ν.2166/93 επιβάλλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου μόνο εφόσον πραγματοποιείται συγκέντρωση κεφαλαίων, εφόσον δηλαδή λαμβάνει χώρα εισφορά περιουσιακού στοιχείου. Τέτοια εισφορά έχουμε:

- Εάν μετατρέπεται πρόσωπο που δεν ήταν υποκείμενο του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων, σε πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. μετατροπή ατομικής επιχείρησης, σε Ε.Π.Ε ή Α.Ε.)
- Εάν συγχωνεύεται πρόσωπο που δεν ήταν υποκείμενο του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων με πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. συγχώνευση μιας ατομικής επιχείρησης με Ε.Π.Ε ή Α.Ε.)

- Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου Συγκεκριμένα αναφερόμαστε σε κάθε τέλος χαρτοσήμου που επιβάλλεται για τις πράξεις που περιγράφονται στις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 3.
- Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου.
- Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων.⁵⁷

Ο Ν.2166/93 παρέχει τη δυνατότητα απαλλαγής από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων χωρίς να απαιτούνται οι προϋποθέσεις που ισχύουν επί του Ν.Δ.1297/1972.Επομένως δεν απαιτείται η χρησιμοποίηση του ακινήτου από την επιχείρηση, για τις ανάγκες της, για μια πενταετία πριν το μετασχηματισμό, όπως επίσης δεν επιβάλλεται και η χρησιμοποίηση του για τις ανάγκες της, για μια πενταετία μετά το μετασχηματισμό.

Επίσης για τις απαλλαγές δεν απαιτείται να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 4 του Ν.Δ.1297/1972.⁵⁸

- Απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος των μεταβιβαζόμενων αυτοκινήτων
Εφόσον κατά το μετασχηματισμό των επιχειρήσεων βάσει των διατάξεων του Ν.2166/93 δεν προκύπτει υπεραξία και δεδομένου ότι από τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου αυτού προβλέπεται απαλλαγή από κάθε φόρο των μεταβιβαζόμενων περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων, προκύπτει ότι και κατά τη μεταβίβαση αυτοκινήτων από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις στη νέα εταιρεία δεν οφείλεται φόρος για τη μεταβίβαση αυτή.
- Τα φορολογικά ευεργετήματα των αναπτυξιακών νόμων που έχουν οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις ισχύουν και για τη νέα επιχείρηση.

Συγκεκριμένα οι νέες εταιρείες έχουν τη δυνατότητα να σχηματίζουν από τα κέρδη τους αφορολόγητες εκπτώσεις με βάση τους Ν.Δ.4002/59, Ν.289/1976, Ν.1262/1982, Ν.1892/1990 για την ακάλυπτη αξία επενδύσεων των νόμων αυτών που ενδεχόμενα

■ Εάν προκύπτει διαφορά κεφαλαίου με κάθε είδους νέα εισφορά.

⁵⁷ Λεβαντής, Ελ.(1995). «Μετατροπές-συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Αποσπάσεις κλάδων Ανωνύμων Εταιρειών και Επιχειρήσεων». Εκδόσεις Σάκουλα. Έκδοση 9η 1995 (σελ,528-529).

⁵⁸ Δεν απαιτείται για τη νέα εταιρεία αυξημένο κεφάλαιο δηλ. 30 εκατ. όταν πρόκειται για Ε.Π.Ε ή 60 εκατ. όταν πρόκειται για Α.Ε, ενώ επί αποσπάσεως κλάδου 100 εκατ. Αρκεί να έχει ελάχιστο ύψος κεφαλαίου άρθρου 38 Ν.2065/1992, δηλ μετά το μετασχηματισμό η Ε.Π.Ε να έχει 3 εκατ, και η Α.Ε 10 εκατ.Επιπλέον δεν απαιτείται τα μερίδια που αντιστοιχούν στην μετασχηματιζόμενη επιχείρηση, να είναι αμεταβίβαστα κατά τα ¾ επί πενταετία και οι μετοχές όλες ονομαστικές και κατά τα ¾ αμεταβίβαστες επί πενταετία από το μετασχηματισμό.

Βάσει του Ν.2166/93 όταν οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις έχουν ακίνητα θα πρέπει για κάθε ακίνητο να υποβληθεί δήλωση φόρου μεταβίβασης που θα επισυναφθεί στο συμβόλαιο και στην οποία ως δηλωθείσα αξία θα αναγραφεί η λογιστική αξία που προκύπτει από το ειδικό κεφάλαιο της έκθεσης ελέγχου φορολογίας εισοδήματος των φοροτεχνικών εμπειρογνομόνων ή του Ορκωτού Ελεγκτή.

υφίσταται κατά το χρόνο μετασχηματισμού, για επενδύσεις που είχαν πραγματοποιηθεί από τις μετασχηματισθείσες επιχειρήσεις. Επιπλέον οι προερχόμενες από το μετασχηματισμό νέες επιχειρήσεις έχουν υποχρέωση να καλύψουν με επενδύσεις τα ειδικά αφορολόγητα αποθεματικά επενδύσεων του άρθρου 22 του Ν.1828/1989 και της αριθμ.105503/1989 κοινής απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, τα οποία έχουν σχηματισθεί από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, μέσα στα χρονικά περιθώρια και με τους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται από τις διατάξεις των νόμων αυτών.

- Δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά το χρόνο του μετασχηματισμού οι αφορολόγητες κρατήσεις και τα αποθεματικά των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων.

Ειδικότερα οι αφορολόγητες εκπτώσεις και τα ειδικά αφορολόγητα αποθεματικά από τα αδιανέμητα κέρδη των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων μπορούν να μεταφερθούν σε ειδικούς λογαριασμούς στη νέα εταιρεία, προκειμένου να μην υπαχθούν σε φορολογία κατά το χρόνο μετασχηματισμού.⁵⁹

Στην περίπτωση που έχουμε εισφορά ενός ή περισσότερων κλάδων από λειτουργούσα ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης σε λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία, ο Ν.2166/93 βάσει του άρθρου 4 παρ.1 ορίζεται ότι το μετοχικό κεφάλαιο μετά την εισφορά, της ανώνυμης εταιρείας που απορροφά τον κλάδο (ή τους κλάδους) ή της νέας εταιρείας που συνιστάται και το κεφάλαιο της εισφέρουσας τον κλάδο επιχείρησης δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το ελάχιστο όριο που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 38 του Ν.2065/1992, δηλαδή των 10.000.000 δρχ, προκειμένου για ανώνυμη εταιρεία και 3.000.000 δρχ προκειμένου για Ε.Π.Ε. Ομοίως για την ανώνυμη εταιρεία που εισέφερε το κλάδο (ή τους κλάδους) προβλέπονται τα ίδια κατώτατα όρια μετοχικού κεφαλαίου.

Οι διατάξεις της παρ.2 του προαναφερθέντος άρθρου ορίζουν ότι τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο εφαρμόζονται και σε περίπτωση εισφοράς ενός ή περισσότερων τμημάτων ανώνυμης εταιρείας σε άλλη λειτουργούσα ή συνιστώμενη ανώνυμη εταιρεία δηλαδή και στην περίπτωση αυτή το μετοχικό κεφάλαιο τόσο της ανώνυμης εταιρείας που εισέφερε το τμήμα, όσο και της ανώνυμης εταιρείας που απορρόφησε αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 10.000.000 δρχ.

⁵⁹ Σακέλλης, Ε. (2001). «Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές Εταιρειών & Εκτίμηση Αξίας Επιχειρήσεων», Γ' Έκδοση «Βρύκους», Πειραιεύς 2001 (σελ.479-480, 504-506).
Λεοντάρης, Μ. (2002). «Μετατροπή- συγχώνευση-διάσπαση εταιρειών». Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ. Αθήνα 2002 (σελ.336-337).

Διευκρινίζουμε ότι με τις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 4 του νόμου προβλέπεται ότι δεν αποτελεί διάσπαση ανώνυμης εταιρείας και δεν διέπεται από τα άρθρα 81 έως 89 του Κ.Ν.2190/1920, η πράξη με την οποία μία ανώνυμη εταιρεία χωρίς να λυθεί εισφέρει το σύνολο ή έναν ή περισσότερους κλάδους της δραστηριότητάς της σε μια άλλη ανώνυμη εταιρεία έναντι μετοχών της λήπτριας εταιρείας.⁶⁰ Οι μετοχές τις οποίες εκδίδει η ανώνυμη εταιρεία τις παίρνουν όχι οι μέτοχοι της Α.Ε από την οποία αποσπώνται ο κλάδος ή οι κλάδοι, αλλά η ίδια Α.Ε και επομένως αυτή, στην περίπτωση που αποκτά πλειοψηφική συμμετοχή, καθίσταται μητρική και η απορροφούσα τον κλάδο θυγατρική αυτής. Η εισφέρουσα τον κλάδο ή τμήμα επιχείρηση δεν θα προβεί σε σύνταξη ισολογισμού μετασχηματισμού, αφού εξακολουθεί να υφίσταται και να λειτουργεί με άλλο κλάδο ή τμήμα και μετά την εισφορά. Θα πρέπει όμως να συντάξει απογραφή για τα στοιχεία του εισφερόμενου κλάδου ή τμήματος και στην συνέχεια λογιστική κατάσταση στην οποία θα εμφανίζεται η περιουσιακή κατάσταση του εισφερόμενου κλάδου ή τμήματος. Η λογιστική κατάσταση καθώς και απογραφή πρέπει να καταχωρηθούν στο θεωρημένο βιβλίο απογραφών που τηρείται από την εισφέρουσα τον κλάδο εταιρεία. Όσες πράξεις διενεργηθούν μετά το χρόνο σύνταξης της απογραφής και αφορούν τον εισφερόμενο κλάδο ή το τμήμα θα παρακολουθούνται σε διακεκριμένους λογαριασμούς στα βιβλία της εισφέρουσας τον κλάδο ή το τμήμα εταιρείας προκειμένου να μεταφερθούν με συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία της απορροφούσας τον κλάδο ή το τμήμα ανώνυμης εταιρείας.⁶¹

⁶⁰ Οι διατάξεις των άρθρων 81-89 του Κ.Ν.2190/1920 δεν έχουν εφαρμογή γιατί ούτε λύεται η εισφέρουσα το κλάδο Α.Ε, ούτε μεταβιβάζεται το σύνολο της περιουσίας της σε περισσότερες της μίας ανώνυμης εταιρείας, υφιστάμενες ή συνιστώμενες, ούτε οι μετοχές της νέας ανώνυμης εταιρείας περιέρχονται στους μετόχους της εισφέρουσας τον κλάδο ανώνυμης εταιρείας.

⁶¹ Σακέλλης, Ε. (2001). «Συγχωνεύσεις-Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές Εταιρειών & Εκτίμηση Αξίας Επιχειρήσεως», Γ' Έκδοση «Βρύκους», Πειραιεύς 2001 (σελ.504-506).

4.3 Συνοπτική παρουσίαση των διαφορών του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ.2190/1920 & Ν.2166/1993.

**ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ Κ.Ν. 2190/20
ΚΑΙ Ν.Δ.1297/72 & Ν.2166/93**

		Ν.Δ. 1297/1972	Ν. 2166/1993
ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	Α.Ε.	<p>Εφαρμόζεται: Και για επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' & Β' κατηγορίας</p> <p>Αποκλείονται: α) επιχειρήσεις οικοδομικές ή εκμετάλλευσης ακινήτων β) Συγχωνεύσεις ημεδαπών - αλλοδαπών επιχειρήσεων</p>	<p>Εφαρμόζεται: α) για συγχωνεύσεις αλλοδαπών - ημεδαπών επιχειρήσεων β) για επιχειρήσεις που τηρούν (υποχρεωτικά ή προαιρετικά) Γ' κατηγορίας βιβλία κατάρτιση ενός τουλάχιστον ισολογισμού ο οποίος δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα και ισολογισμός μετασχηματισμού</p> <p>Αποκλείονται: α) επιχειρήσεις οικοδομικές ή εκμετάλλευσης ακινήτων β) επιχειρήσεις που τηρούν Α' & Β' κατηγορίας βιβλία</p>

	Ν. 2190/20 άρθρα (68-80)	Ν.Δ. 1297/1972	Ν. 2166/1993
κτίμηση της περιουσίας	<ul style="list-style-type: none"> - Επιτροπή εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 - Τρέχουσες αξίες 	<ul style="list-style-type: none"> - Επιτροπή εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 - Τρέχουσες αξίες 	<ul style="list-style-type: none"> - Δεν απαιτείται εκτίμηση αλλά διαπίστωση της λογιστικής αξίας από: - Επιτροπή εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 - Ορκωτό ελεγκτή - Φοροτεχνικό όργανο
Υπεραξία	Προκύπτει και φορολογείται	Προκύπτει και φορολογείται υπό προϋποθέσεις	Δεν προκύπτει υπεραξία
σφερόμενο κεφάλαιο	Καθαρή θέση της συγχωνευόμενης ή μετατρεπόμενης επιχείρησης εκτιμώμενη στις τρέχουσες αξίες	Ομοίως με το Ν.2190/20	Το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης

	Ν. 2190/20 άρθρα (68-80)	Ν.Δ. 1297/1972	Ν. 2166/1993
Φυσική – Πραγματική απογραφή		Απαιτείται - Κατά τη σύνταξη ισολογισμού μετασχηματισμού - Κατά την επέλευση του μετασχηματισμού	Απαιτείται - Κατά τη σύνταξη ισολογισμού μετασχηματισμού
Εκδιδόμενες μετοχές		Υποχρεωτικά ονομαστικές και μη μεταβιβάσιμες κατά 75% για μια πενταετία	Δεν ισχύει η προϋπόθεση του 1297/1972
Ιδιοχ/ση ακινήτων		Απαιτείται για την απαλλαγή από το ΦΜΑ	Δεν απαιτείται η προϋπόθεση του 1297/1972
Αποτέλεσμα μεταβατικής περιόδου		Ανήκει & φορολογείται στη συγχωνευόμενη εταιρεία	Μεταφέρεται στη νέα επιχείρηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:

Υπεραξία Επιχείρησης

5.1 Έννοια της υπεραξίας.

Κατά την πώληση της επιχείρησης σχεδόν, σε όλες τις περιπτώσεις, καταβάλλεται τίμημα πώλησης μεγαλύτερο της πραγματικής αξίας της επιχείρησης. Η θετική αυτή διαφορά ονομάζεται «υπεραξία επιχειρήσεως» ή Goodwill.

Ο επιχειρηματίας που αποσκοπεί σε πώληση της επιχείρησης υπολογίζει το τίμημα πωλήσεως με βάση τα εξής στοιχεία:

1. Από την πραγματική αξία των πωλούμενων επιμέρους περιουσιακών στοιχείων, η οποία απεικονίζει την αξία με την οποία αυτά μεταβιβάζονται κατά τις συναλλαγές και εκτιμάται από ανεξάρτητους εκτιμητές π.χ. εμπειρογνώμονες της Επιτροπής του άρθρου 9 του Ν.2190/1920. Δηλαδή αυτά δεν πωλούνται στις λογιστικές αξίες αλλά στις τρέχουσες πραγματικές.⁶²
2. Από την αξία της ωφέλειας την οποία η επιχείρηση παράγει. Η ωφέλεια αυτή ονομάζεται υπεραξία επιχειρήσεως (ή Goodwill) και στηρίζεται στην εκτίμηση για την ικανότητά της να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη λόγω καλής φήμης, εκτεταμένης πελατείας, πίστεως στην αγορά, καλής οργάνωσης, εξειδικεύσεως στην παραγωγή ορισμένων αγαθών, καλής προοπτικής αναπτύξεως του κλάδου στον οποίο ανήκει, εξαιρετικών πλεονεκτημάτων της θέσεως όπου είναι εγκαταστημένη, υψηλής στάθμης των στελεχών που απασχολεί.

5.2 Φορολόγηση της υπεραξίας.

Η αξία της ωφέλειας ή υπεραξίας της επιχείρησης αποτιμάται από το φορολογικό νόμο ως η αξία των εκτιμώμενων κερδών μέχρι τις πέντε επόμενες χρήσεις. Επομένως η αγορασθείσα υπεραξία της επιχείρησης αποτελεί άυλο περιουσιακό στοιχείο το οποίο αποσβένεται το αργότερο εντός πέντε ετών.

Σύμφωνα με το άρθρο 13, παρ.1 του Ν.2238/1994 η υπεραξία αυτή φορολογείται με συντελεστή 20% και υπόχρεος για την παρακράτηση του φόρου είναι ο πωλητής ο οποίος επιβαρύνεται με τον άνω φόρο εισοδήματος. Εάν ο πωλητής δεν υποβάλλει δήλωση και δεν τον καταβάλει, τότε ο αγοραστής είναι αλληλέγγυος και συνυπεύθυνος με τον πωλητή για την πληρωμή του. Με την καταβολή του φόρου αυτού εξαντλείται κατ' αρχήν η φορολογική υποχρέωση του πωλητή. Εάν όμως ο

πωλητής είναι πρόσωπο της παρ.1, του άρθρου 101 του Ν.2238/1994 (ανώνυμες εταιρείες, Ε.Π.Ε κλπ) με εξαίρεση τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις με την καταβολή του άνω φόρου εισοδήματος δεν εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων, αλλά τα εισοδήματα αυτά φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις δηλαδή η πωληθείσα υπεραξία συναθροίζεται με τα υπόλοιπα εισοδήματα π.χ της ανώνυμης εταιρείας και το σύνολο αυτών φορολογείται με το συντελεστή φορολόγησης των κερδών της ανώνυμης εταιρείας.

Η διαδικασία προσδιορισμού του ελάχιστου ποσού της υπεραξίας (δηλαδή το κέρδος ή η ωφέλεια) που προκύπτει από τη μεταβίβαση ολόκληρης επιχείρησης, εταιρικών μεριδίων ή μεριδίων και ποσοστών συμμετοχής, καθορίζεται από 21/4/2003 με την απόφαση του Υπ.Οικονομικών 1030366/πολ.1053/2003 σύμφωνα με την οποία :

Υπεραξία = Ελάχιστη αξία μεταβίβασης – Κόστος κτήσεως

Ως ελάχιστη αξία μεταβίβασης επιχείρησης είναι το ελάχιστο τίμημα πώλησεως κάτω από το οποίο, κατά τη φορολογική νομοθεσία, δεν μπορεί να πωληθεί μια επιχείρηση. Προσδιορίζεται από το άθροισμα της «άυλης αξίας» και της «καθαρής θέσης» της επιχείρησης. Εάν όμως από το συμβολαιογραφικό έγγραφο ή το ιδιωτικό συμφωνητικό, με το οποίο μεταβιβάζεται η επιχείρηση ή τα εταιρικά μερίδια ή μερίδες ή ποσοστά συμμετοχής σε κοινωνία αστικού δικαίου που ασκεί επιχείρηση ή σε κοινοπραξία, εκτός της κοινοπραξίας τεχνικών έργων, προκύπτει αξία μεταβίβασης (τίμημα) μεγαλύτερη της άνω ελάχιστης αξίας, ως αξία πώλησης λαμβάνεται η συμφωνηθείσα μεγαλύτερη αξία.⁶³

Στο λογαριασμό 16.00 «Υπεραξία επιχειρήσεως» καταχωρείται μόνο το κόστος κτήσεως της υπεραξίας που καταβλήθηκε κατά την εξαγορά ολόκληρης οικονομικής μονάδας. Πρόκειται για άμεση εξαγορά οικονομικής μονάδας, η οποία μετά την πώληση παύει να υπάρχει ως αυτοτελής οικονομική μονάδα. Στην περίπτωση αυτή υπεραξία ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του τιμήματος αγοράς της εξαγοραζόμενης οικονομικής μονάδας και της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών της στοιχείων.

⁶² Εξαίρεση αποτελούν οι μετασχηματισμοί του Ν.2166/1993, όπου οι μεταβιβάσεις των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων γίνονται με τις λογιστικές αξίες τους.

⁶³ Περιοδικό Λογιστής «Δεκέμβριος 2003» (σελ.1714-1719).

Εκτός όμως από την ανωτέρω περίπτωση της άμεσης εξαγοράς οικονομικής μονάδας ή της συγχώνευσης δι' εξαγοράς ο αγοραστής μιας επιχείρησης μπορεί να αγοράσει από τους πωλητές τους τίτλους με τους οποίους οι τελευταίοι είναι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας. Έτσι το περιουσιακό στοιχείο το οποίο ο αγοραστής αγοράζει δεν είναι η οικονομική μονάδα αλλά οι μετοχές τα εταιρικά μερίδια κ.λ.π τίτλοι βάσει των οποίων οι πωλητές είναι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας. Κατά την αγορά των άνω τίτλων συνήθως καταβάλλεται ένα ποσό μεγαλύτερο της πραγματικής αξίας των τίτλων, όπως αυτή προσδιορίζεται βάσει της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας. Ολόκληρο το άνω τίμημα αγοράς των τίτλων, ο αγοραστής θα το εμφανίσει στα λογιστικά βιβλία ως κόστος κτήσεως των τίτλων.⁶⁴ Όταν στο μέλλον ο αγοραστής συγχωνεύσει μέσω απορρόφησης την ανωτέρω οικονομική μονάδα τότε η παραπάνω καταβληθείσα υπεραξία θα λογιστικοποιηθεί στα βιβλία του.

5.3 Λογιστική της υπεραξίας που προκύπτει κατά τη συγχώνευση μέσω εξαγοράς:

Όπως προαναφέραμε η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων συντελείται από την Επιτροπή του άρθρου 9 του Ν.2190/20 η οποία για το σκοπό αυτό συντάσσει και έκθεση προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών. Η εκτίμηση αυτή διενεργείται αποκλειστικά για τα περιουσιακά στοιχεία της εξαγοραζόμενης εταιρείας, δεδομένου ότι δεν προκύπτει θέμα σχέσης ανταλλαγής των μετόχων αφού η μεταβίβαση του συνόλου της περιουσίας της εξαγοραζόμενης ανώνυμης εταιρείας θα γίνει έναντι απόδοσης στους μετόχους του αντιτίμου των δικαιωμάτων τους και δεν θα έχουμε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εξαγοράζουσας εταιρείας.

Κατά την εξαγορά ανώνυμης εταιρείας από άλλη υφιστάμενη ανώνυμη εταιρεία εφαρμόζονται και οι διατάξεις του Ν.2166/93 με τη διαφορά ότι στην περίπτωση αυτή δεν γίνεται εκτίμηση της αξίας της περιουσίας της εξαγοραζόμενης εταιρείας από την Επιτροπή του άρθρου 9 αλλά διαπίστωση του ύψους της

⁶⁴ Η καταβαλλόμενη υπεραξία κατά την αγορά μετοχών (ή μεριδίων) δεν εμφανίζεται στο λογαριασμό 16.00. Γενικότερα οι συμμετοχές καταχωρούνται με την αξία κτήσεως στους οικείους λογ/μους του Ε.Γ.Λ.Σ:

18.00 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις

18.01 Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις

Αξία κτήσεως είναι είναι το ποσό που καταβάλλεται είτε απευθείας στην εταιρεία κατά τη συγκρότηση του κεφαλαίου της, είτε για αγορά της συμμετοχής καθώς και η ονομαστική αξία των τίτλων που δίνονται στην οικονομική μονάδα χωρίς αντάλλαγμα λόγω νόμιμης αναπροσαρμογής των περιουσιακών στοιχείων της εκδότριας εταιρείας ή κεφαλαιοποίησης αποθεματικών.

λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της είτε από τον προιστάμενο της Δ.Ο.Υ, είτε από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή είτε από τους εμπειρογνώμονες της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν.2190/20.

Εφόσον δεν προκύπτει θέμα σχέσης ανταλλαγής των μετοχών, οι μέτοχοι της εξαγοραζόμενης εταιρείας δεν μπορούν να γίνουν μέτοχοι της εξαγοράζουσας ανώνυμης εταιρείας, λαμβάνουν όμως ένα χρηματικό αντίτιμο έναντι των δικαιωμάτων τους το οποίο φορολογείται με τις γενικές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος.Επισημαίνεται ότι δεν λαμβάνει χώρα μεταβίβαση των μετοχών της εξαγοραζόμενης εταιρείας από τους μετόχους αυτής προς την εξαγοράζουσα εταιρεία και στη συνέχεια ακύρωση των μετοχών αυτών, αλλά η ακύρωση αυτή πραγματοποιείται αυτοδίκαια με τη μεταβίβαση του συνόλου της περιουσίας της εξαγοραζόμενης στην εξαγοράζουσα .Συνεπώς για το εισόδημα (χρηματικό αντίτιμο)που αποκτούν οι μέτοχοι της εξαγοράζουσας εταιρείας, ως συνέπεια της εξαγοράς, δεν οφείλεται φόρος 5% επί της πραγματικής αξίας των μετοχών τους.

Με τις διατάξεις της παρ.3 της περ.Ι της παρ.2.2.110 του Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζεται, ότι η υπεραξία που δημιουργείται κατά την εξαγορά ή συγχώνευση ολόκληρης της οικονομικής μονάδας και η οποία είναι ίση με τη διαφορά μεταξύ του ολικού τιμήματος αγοράς και της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών της στοιχείων παρακολουθείται στο λογαριασμό 16.00 «υπεραξία επιχείρησης (goodwill)» και αποσβένεται είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες από μία χρήσεις, οι οποίες δεν είναι δυνατό να υπερβούν τα πέντε έτη. Ειδικότερα στην περίπτωση της εξαγοράς, το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκύκλιο 1073758/πολ.1018/2003 αρχικά δέχεται ως έξοδο πρώτης εγκατάστασης τη χρεωστική διαφορά που προκύπτει μεταξύ του καταβαλλόμενου τιμήματος και της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης της εξαγοραζόμενης εταιρείας και η οποία εμφανίζεται στα βιβλία της εξαγοράζουσας.Επιπλέον, επειδή είναι βέβαιο ότι η πιο πάνω διαφορά θα αποφέρει εισόδημα στην εξαγοράζουσα εταιρεία για περισσότερες από μία χρήσεις και με τον τρόπο αυτό θα συμβάλλει ουσιαστικά στη μελλοντική ανάπτυξη και αποδοτικότητα της εν λόγω εταιρείας με την προαναφερθείσα εγκύκλιο, έγινε δεκτό από το Υπουργείο Οικονομικών ότι η ανωτέρω χρεωστική διαφορά θα αποσβεσθεί τμηματικά και ισόποσα σε πέντε χρήσεις.Στην συνέχεια, το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκύκλιο 1021577/πολ.1038/2003 ανακάλεσε την προηγούμενη άποψη, με αποτέλεσμα τελικά η ανωτέρω χρεωστική διαφορά να μην εκπίπτει φορολογικά.

Αντίθετα το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφαση 845/1984, υποστηρίζει ότι εάν έχει συμφωνηθεί να καταβληθεί ορισμένο χρηματικό ποσό ως goodwill μεγαλύτερο της καθαρής θέσης της εξαγοραζόμενης επιχείρησης η απόσβεση του goodwill εκπίπτει φορολογικά.

Όταν έχουμε εξαγορά επιχείρησης με αρνητική καθαρή θέση το Συμβούλιο της Επικρατείας, έχει κρίνει ότι πρόκειται για εξαγορά ζημιών της εξαγοραζόμενης από την εξαγοράζουσα. Εάν η εξαγοράζουσα προβαίνει σε απόσβεση⁶⁵ των ζημιών αυτών, η απόσβεση αυτή δεν εκπίπτει φορολογικά επειδή η προκύπτουσα ζημιά στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως μπορεί να μεταφερθεί για συμψηφισμό στις πέντε επόμενες διαχειριστικές χρήσεις υπό την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση εξακολουθεί να ασκείται από το ίδιο πρόσωπο.

5.4 Λογιστική της υπεραξίας που προκύπτει κατά τη συγχώνευση μέσω απορρόφησης ανώνυμης εταιρείας:

Την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων εταιρειών, με βάση το άρθρο 71 του Ν.2190/20, πραγματοποιεί η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 η οποία στην συνέχεια συντάσσει έκθεση προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών αυτών. Στην έκθεση αυτή αναφέρεται η γνώμη της, για το αν η σχέση ανταλλαγής των μετοχών της ή των απορροφούμενων εταιρειών προς τις μετοχές που εκδίδει η απορροφούσα εταιρεία είναι δίκαιη και λογική. Επίσης αναφέρονται οι κάτωθι πληροφορίες:

- 1) Η αξία της εισφερόμενης εταιρικής περιουσίας στο σύνολό της (ενεργητικό και παθητικό) για τη μεταβολή του κεφαλαίου της απορροφώσας εταιρείας την οποία συνεπάγεται η συγχώνευση.
- 2) Η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της προτεινόμενης σχέσης ανταλλαγής των μετοχών.
- 3) Δήλωση για το αν η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν είναι κατάλληλες για την ή τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις αξίες που προέκυψαν από την εφαρμογή κάθε μεθόδου και γνώμη για τη βαρύτητα που αποδόθηκε σε ορισμένες μεθόδους

⁶⁵ Εάν η παραπάνω χρεωστική διαφορά αντιπροσωπεύει με βάση τις διατάξεις και τις αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ και του Κωδ.Ν.2190/1920 , υπεραξία επιχείρησης (Goodwill) καταχωρείται στη χρέωση του λογαριασμού 16.00.00 Διαφορά προκύψασα από το μετασχηματισμό Ν.2166/1993. Η διαφορά αυτή θα αποσβεσθεί είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες χρήσεις οι οποίες δεν είναι δυνατό να υπερβαίνουν τα πέντε έτη. Εάν η χρεωστική διαφορά δεν αντιπροσωπεύει goodwill καταχωρείται στο λογ/μό 81.02.07 Διαφορά προκύψασα από το μετασχηματισμό Ν.2166/93.

για τον προσδιορισμό των αξιών αυτών, καθώς και περιγραφή των τυχόν δυσκολιών που προέκυψαν κατά την εκτίμηση.

Η Επιτροπή ορίζεται έπειτα από κοινή αίτηση των συγχωνευόμενων εταιρειών και επιπρόσθετα εξετάζει τους όρους που περιλαμβάνονται στο σχέδιο σύμβασης της συγχώνευσης.

Αντίθετα, σε περίπτωση μετασηματισμού με βάση τις διατάξεις του Ν.2166/93 δεν διενεργείται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρείας αλλά απλά διαπιστώνεται το ύψος της λογιστικής αξίας αυτών είτε από τον προιστάμενο της Δ.Ο.Υ, είτε από ορκωτό ελεγκτή λογιστή, είτε από εμπειρογνώμονες της επιτροπής του άρθρου 9 του Ν.2190/20. Επίσης με αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των μετόχων των μετασηματιζόμενων εταιρειών καθορίζεται η σχέση συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας. Ο καθορισμός της σχέσης αυτής δεν είναι απαραίτητο να γίνεται με βάση τις λογιστικές αξίες (εισφερόμενο λογιστικό κεφάλαιο) αλλά έχουν τη δυνατότητα οι μέτοχοι με τα διοικητικά συμβούλια να ανεύρουν την πραγματική αξία και τη βάση αυτής ανταλλαγή των μετοχών με αυτά της νέας εταιρείας.

Σημειώνεται ότι οι μετοχές της απορροφώσας εταιρείας δεν ανταλλάσσονται με μετοχές της απορροφώμενης εταιρείας που κατέχονται:

- 1) Είτε από την ίδια την απορροφώσα εταιρεία, είτε από πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό της εταιρείας αυτής
- 2) Είτε από την ίδια την απορροφώμενη εταιρεία είτε από πρόσωπο που ενεργεί στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό της εταιρείας αυτής.

Το Υπ.Οικονομικών έχει δεχθεί ότι το goodwill η απορροφώσα εταιρεία δεν έχει τη δυνατότητα να το εκπέσει φορολογικά από τα ακαθάριστα έσοδά της. Αν όμως η απορροφώσα εταιρεία έχει «αποθεματικά από χρεόγραφα» που έχουν προέλθει από τη δωρεάν λήψη μετοχών λόγω αναπροσαρμογών της αξίας κτήσεως των ακινήτων εταιρειών στις οποίες συμμετέχει, έχει τη δυνατότητα το goodwill να το συμψηφίσει με τα αποθεματικά αυτά.⁶⁶ Με τη διάταξη του άρθρου 29⁶⁷ του Ν.3091/2002 δόθηκε η δυνατότητα στις ανώνυμες εταιρείες και ΕΠΕ που απορρόφησαν επιχειρήσεις στο κεφάλαιο των οποίων συμμετείχαν με ποσοστό τουλάχιστον 25% να συμψηφίσουν μέχρι 31/12/2003 το goodwill που δημιουργήθηκε κατά τη συγχώνευση, είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε δύο χρήσεις με φορολογημένα και αφορολόγητα

⁶⁶ Υπ.Οικ. 1039799/πολ.1080/94.

⁶⁷ Περιοδικό Λογιστής 2003 (σελ.577)

αποθεματικά τα οποία για το σκοπό αυτό φορολογούνται με συντελεστή 17,5%.Ο συμψηφισμός δεν μπορεί να γίνει με αποθεματικά αναπτυξιακών νόμων, αποθεματικά του άρθρου 38 Ν.2238/1994, δηλαδή αποθεματικά που έχουν σχηματισθεί από την πώληση μετοχών σε τιμή μεγαλύτερη από την τιμή κτήσης, αποθεματικά ειδικού σκοπού και με το τακτικό αποθεματικό.Κατά το Υπουργείο Οικονομικών μπορεί να συμψηφισθεί με τη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.⁶⁸

⁶⁸ Υπ.Οικ. 1021578/ πολ. 1039/2003.

Αλφαντής Γ.(2004) «Λογιστικές εργασίες τέλους χρήσης», Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 2004 (σελ.160-171).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:

-Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 3

(Δ.Π.Χ.Π. 3)

- Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 22 (Δ.Λ.Π. 22)

(Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων¹)

6.1 Συνοπτική Ανάλυση του ΔΛΠ22 και ΔΠΧ

Από 1/1/2005 εφαρμόζεται για τις ενοποιήσεις των επιχειρήσεων το Δ.Π.Χ.Π 3, το οποίο αντικατέστησε το Δ.Λ.Π 22 που εκδόθηκε το 1998 για την παρουσίαση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Το Δ.Π.Χ.Π 3 καθορίζει την κατάλληλη χρηματοοικονομική παρουσίαση όταν μία επιχείρηση αναλαμβάνει μία ενοποίηση με άλλες επιχειρήσεις. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με αυτό, όλες οι ενοποιήσεις επιχειρήσεων θα πρέπει να αναγνωρίζονται με τη μέθοδο της απόκτησης (αγοράς), σε αντίθεση με το Δ.Λ.Π 22⁶⁹ που καλύπτει τόσο την περίπτωση απόκτησης της επιχείρησης, όσο και την περίπτωση συνένωσης δικαιωμάτων (συγχώνευσης), όταν δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί η αποκτώσα επιχείρηση.

Προκειμένου να εφαρμοστεί η μέθοδος της απόκτησης θα πρέπει να προηγηθούν τα ακόλουθα στάδια :

- 1) Ο προσδιορισμός της αποκτώσας επιχείρησης
- 2) Ο προσδιορισμός του κόστους απόκτησης
- 3) Την κατανομή του κόστους της απόκτησης στα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις, και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτήθηκαν κατά την ενοποίηση επιχειρήσεων.

Ειδικότερα :

Στις ενοποιήσεις επιχειρήσεων μία από τις ενοποιούμενες αποκτά τον έλεγχο πάνω στις υπόλοιπες οπότε είναι δυνατό να εντοπιστεί η αποκτώσα επιχείρηση. Ο έλεγχος τεκμαίρεται ότι αποκτάται, όταν μία από τις ενοποιούμενες επιχειρήσεις αγοράζει περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου μιάς άλλης. Στην

⁶⁹Κατά το Δ.Λ.Π 22 εφαρμόζεται τόσο η μέθοδος της απόκτησης όσο και η μέθοδος της συνένωσης δικαιωμάτων. Με τη μέθοδο της απόκτησης τα περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης μεταβιβάζονται στην εκτιμηθείσα δίκαιη αξία (fair value) επομένως προκύπτει υπεραξία που καταχωρείται στα άυλα περιουσιακά στοιχεία και αποσβένεται σε είκοσι έτη. Με τη μέθοδο της συνένωσης δικαιωμάτων τα περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης μεταβιβάζονται στη λογιστική τους αξία και έτσι δεν αναγνωρίζεται υπεραξία.

περίπτωση όμως που μία από τις ενοποιούμενες επιχειρήσεις δεν αποκτά περισσότερο από το ήμισυ, μπορεί και πάλι να προσδιοριστεί ως αποκτώσα εφόσον από το αποτέλεσμα της ενοποίησης κατέχει ένα από τα ακόλουθα:

- Τον έλεγχο, πάνω από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου της άλλης επιχείρησης, κατόπιν συμφωνίας με άλλους επενδυτές.
- Το δικαίωμα να κατευθύνει την οικονομική και επιχειρηματική πολιτική της άλλης επιχείρησης, σύμφωνα με καταστατικό ή συμβατικό όρο.
- Το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειονότητα των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή άλλου ισοδύναμου διοικητικού οργάνου της άλλης επιχείρησης.
- Τη δυνατότητα πλειοψηφίας στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου ή ισοδύναμου διοικητικού οργάνου της άλλης επιχείρησης.

Ως πρόσθετες προϋποθέσεις για την αναγνώριση της αποκτώσας επιχείρησης μπορούν να θεωρηθούν οι κάτωθι:

- Όταν η εύλογη αξία ⁷⁰ της επιχείρησης είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή μιας άλλης επιχείρησης η οποία συμμετέχει στην ενοποίηση.
- Όταν κάποιο από τα μέρη δίνει μετρητά ή άλλα στοιχεία του ενεργητικού ως αντάλλαγμα για την απόκτηση χρηματοοικονομικών μέσων, τα οποία εμπεριέχουν δικαιώματα ψήφου.
- Όταν τα διευθυντικά στελέχη της μιας επιχείρησης σε σχέση με τα διευθυντικά στελέχη των λοιπών επιχειρήσεων που συμμετέχουν στην ενοποίηση, εμφανίζονται να κυριαρχούν στη διεύθυνση του ομίλου.

Ο υπολογισμός του κόστους της συνένωσης γίνεται λαμβάνοντας υπόψη τα πιο κάτω:

- Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού (μετρητά ή χρηματικά ισοδύναμα) που δίδονται και οι χρηματικές υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται μετρώνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία ανταλλαγής.
- Τα κόστη τα οποία αποδίδονται άμεσα στην εξαγορά και τα οποία κατανέμονται στο κόστος της εξαγοράς, περιλαμβάνουν επαγγελματικά έξοδα σε νομικούς, λογιστές, εκτιμητές και άλλους συμβούλους που συμμετέχουν στην εξαγορά.

Το κόστος της συνένωσης δεν περιλαμβάνει :

- ◆ Μελλοντικές ζημιές ή άλλα κόστη που αναμένονται να δημιουργηθούν ως αποτέλεσμα της συνένωσης

⁷⁰ Πραγματική (εύλογη) αξία είναι το ποσό για το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονιστεί μεταξύ των μερών που ενεργούν με πλήρη γνώση και τη θέλησή τους, κάτω από κανονικές συνθήκες συναλλαγών.

- ♦ Γενικά έξοδα διοίκησης τα οποία δεν αποδίδονται άμεσα στην εξαγορά (π.χ κόστος διατήρησης ενός τμήματος εξαγορών) και αναγνωρίζονται ως έξοδα της χρήσης όταν πραγματοποιούνται.

Στην περίπτωση που το αντίτιμο της απόκτησης, καταβάλλεται στην αποκτώμενη επιχείρηση σε ημερομηνία μεταγενέστερη της ημερομηνίας απόκτησης, τότε για τον προσδιορισμό του κόστους αγοράς, τα ποσά που θα καταβληθούν σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα θα πρέπει να προεξοφληθούν στην ημερομηνία της αγοράς.

Όταν στο αντάλλαγμα της αγοράς περιέχεται και η έκδοση από την αποκτώσα επιχείρηση χρηματοοικονομικών μέσων (μετοχών) τότε αυτά θα πρέπει να αποτιμηθούν στην εύλογη αξία τους. Στην περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά μέσα διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά, τότε η αξία τους θα είναι αυτή με την οποία διαπραγματεύονται ενώ όταν δεν διαπραγματεύονται σε μια οργανωμένη αγορά τότε η τιμή του θα προσδιοριστεί σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 39.

Τυχόν κόστη διευθέτησης και έκδοσης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων (π.χ κόστη έκδοσης ομολόγων) θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος της έκδοσης της υποχρέωσης και όχι κόστος της συνένωσης. Επομένως σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π 32 και 39 τα εν λόγω κόστη συμπεριλαμβάνονται στο κόστος της υποχρέωσης και αυξάνουν την αξία τους. Το ίδιο ισχύει και για τα έξοδα έκδοσης χρηματοοικονομικών μέσων, τα οποία επίσης δεν θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο κόστος απόκτησης, αλλά να μειώσουν τα έσοδα από την έκδοση.

Η απόκτηση των μετοχών μιας επιχείρησης, ισοδυναμεί με την αγορά των επιμέρους στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων της αποκτώμενης επιχείρησης. Η αποκτώσα θα πρέπει κατά την ημερομηνία της απόκτησης, να κατανείμει το κόστος της συνένωσης με την αναγνώριση των προσδιορισμένων στοιχείων ενεργητικού, υποχρεώσεων, και ενδεχόμενων υποχρεώσεων της αποκτώμενης στην εύλογη αξία τους εκτός από τα μη-κυκλοφορούντα στοιχεία του ενεργητικού (ή κατηγορίες εκποίησης) που ταξινομούνται ως κατεχόμενα για πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Π 5 και αναγνωρίζονται στη δίκαιή τους αξία μείον το κόστος πώλησης.

Για να αναγνωριστούν τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις της αποκτώμενης επιχείρησης θα πρέπει να πληρούνται τα κάτωθι κριτήρια:

- Στην περίπτωση ενός στοιχείου ενεργητικού (εκτός από άυλο πάγιο) είναι πιθανό ότι τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που συνδέονται μ' αυτό θα εισρεύσουν στην

αποκτώσα επιχείρηση και η εύλογη αξία τους μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

- Στην περίπτωση μιας υποχρέωσης (εκτός από ενδεχόμενη υποχρέωση) είναι πιθανό ότι θα απαιτηθεί εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη για να διακανονισθεί η υποχρέωση και η εύλογη αξία μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.
- Στην περίπτωση ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού ή μιας ενδεχόμενης υποχρέωσης, η εύλογη αξία μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της αποκτώσας θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τα κέρδη και τις ζημίες της αποκτώμενης επιχείρησης από την ημερομηνία απόκτησης και μεταγενέστερα, δηλαδή τα εισοδήματα και τα έξοδα της αποκτώμενης. Για παράδειγμα οι αποσβέσεις θα πρέπει να βασίζονται στις εύλογες αξίες των στοιχείων του ενεργητικού κατά την ημερομηνία της εξαγοράς.

Το Δ.Π.Χ.Π 3, σε αντίθεση με το Δ.Λ.Π 22⁷¹, δεν παρέχει την ευχέρεια επιλογής μεταξύ δύο μεθόδων για την αποτίμηση και αναγνώριση των αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων στον ενοποιημένο ισολογισμό. Υιοθετεί τον εναλλακτικό τρόπο χειρισμού του Δ.Λ.Π 22 που ορίζει ότι τα στοιχεία του ενεργητικού και οι υποχρεώσεις πρέπει να αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία απόκτησης, επομένως και τα δικαιώματα μειοψηφίας θα πρέπει να υπολογίζονται στη βάση των εύλογων αξιών.

Τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού μιας αποκτώμενης επιχείρησης θα αναγνωριστούν από την αποκτώσα, κατά την ημερομηνία της απόκτησης, μόνο εάν πληρούν τα κριτήρια που αναφέρουν τα Δ.Λ.Π. 38⁷² και η εύλογη αξία τους μπορεί

⁷¹Το Δ.Λ.Π υιοθετεί δύο μεθόδους για την αποτίμηση και αναγνώριση των αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων στον ενοποιημένο ισολογισμό. Η πρώτη μέθοδος είναι η βασική σύμφωνα με την οποία τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις πρέπει να αποτιμώνται στο συνολικό ποσό:

1. Της πραγματικής (εύλογης) αξίας κατά την ημερομηνία της πράξης ανταλλαγής, των επί μέρους περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που αποκτήθηκαν, κατά την έκταση των δικαιωμάτων που έλαβε η αποκτώσα επιχείρηση από την πράξη ανταλλαγής.
2. Της αναλογίας της μειοψηφίας στην πριν από την απόκτηση λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της θυγατρικής.

Κάθε θετική ή αρνητική υπεραξία πρέπει να λογιστικοποιείται. Η δεύτερη μέθοδος είναι η εναλλακτική η οποία ορίζει ότι τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις πρέπει να αποτιμώνται στην πραγματική (εύλογη) αξία τους κατά την ημερομηνία της αγοράς. Κάθε θετική ή αρνητική υπεραξία πρέπει να λογιστικοποιείται. Επίσης κάθε δικαίωμα μειοψηφίας πρέπει να εμφανίζεται στην αναλογία της μειοψηφίας επί της πραγματικής (εύλογης) αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων.

⁷²Το Δ.Λ.Π 38 δίδει καθοδήγηση για το καθορισμό του κατά πόσο η εύλογη αξία ενός άυλου στοιχείου ενεργητικού που αποκτάται σε μία επιχειρηματική συνένωση μπορεί να μετρηθεί με αξιοπιστία.

να καθοριστεί με αξιοπιστία. Αυτό σημαίνει ότι η αποκτώσα επιχείρηση αναγνωρίζει ως άυλο στοιχείο του ενεργητικού (ξεχωριστά από την υπεραξία) ένα σχέδιο διεξαγόμενης έρευνας και ανάπτυξης της αποκτώμενης εφόσον το σχέδιο πληρεί τον ορισμό του άυλου στοιχείου ενεργητικού και η εύλογη αξία του μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Ειδικότερα κατά την ημερομηνία της απόκτησης, η αποκτώσα επιχείρηση θα πρέπει να αναγνωρίσει την υπεραξία που προκύπτει από τη συνένωση ως ένα στοιχείο του ενεργητικού και να την αποτιμήσει στο κόστος, που είναι το ποσό κατά το οποίο το κόστος της συνένωσης υπερβαίνει το συμφέρον (μερίδιο) της αποκτώσας στην καθαρή εύλογη αξία των προσδιορισμών στοιχείων του ενεργητικού, υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων της αποκτώμενης.

Μετά την αρχική αναγνώριση, η αποκτώσα επιχείρηση θα πρέπει να αποτιμά την υπεραξία στο κόστος μείον οποιοδήποτε συσσωρευμένες ζημιές λόγω μείωσης της αξίας της. Άρα η υπεραξία δεν πρέπει να αποσβένεται, αλλά να εξετάζεται ετήσια ή και σε συχνότερο χρονικό διάστημα για τυχόν μείωση της αξίας της, εάν υπάρχουν γεγονότα που παρέχουν ενδείξεις για ζημιά σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 36.

Διακρίνουμε επομένως την περίπτωση όπου το κόστος απόκτησης μπορεί να είναι μεγαλύτερο από την εύλογη αξία του μεριδίου της αποκτώσας, οπότε προκύπτει θετική υπεραξία, ενώ όταν το μερίδιο της αποκτώσας επιχείρησης στην καθαρή εύλογη αξία των προσδιορισμών στοιχείων ενεργητικού, υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων της αποκτώμενης, υπερβαίνει το κόστος της απόκτησης αναφερόμαστε σε αρνητική υπεραξία η οποία αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα χρήσης ως έσοδο. Στη συνέχεια η αποκτώσα θα πρέπει να επανεκτιμήσει τα ανωτέρω στοιχεία και να υπολογίσει ξάνα το κόστος απόκτησης. Επιπρόσθετα θα πρέπει να αναγνωρίσει στα αποτελέσματα χρήσης ως κέρδος ή ζημιά, οποιαδήποτε διαφορά παραμένει μετά την ανωτέρω επανεκτίμηση.

Συνοπτικά στο Δ.Π.Χ.Π 3 δεν γίνεται διαχωρισμός μεταξύ θετικής⁷³ και αρνητικής υπεραξίας αλλά αναγνωρίζεται στον ισολογισμό μόνο η θετική. Η αρνητική υπεραξία μεταφέρεται απευθείας στα αποτελέσματα χρήσης. Αντίθετα το Δ.Λ.Π 22 διαχωρίζει την υπεραξία σε θετική και σε αρνητική⁷⁴.

⁷³ Θετική υπεραξία: το κόστος απόκτησης είναι μεγαλύτερο από το μερίδιο της αποκτώσας επιχείρησης στα ίδια κεφάλαια της αποκτώμενης επιχείρησης.

Αρνητική υπεραξία: το κόστος απόκτησης είναι μικρότερο από το μερίδιο της αποκτώσας επιχείρησης στα ίδια κεφάλαια της αποκτώμενης επιχείρησης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις μπορεί να καταρτιστούν μόνο σε προσωρινή βάση λόγω του ότι είτε οι δίκαιες αξίες των στοιχείων του ενεργητικού/υποχρεώσεων της αποκτώμενης, είτε το κόστος της συνένωσης, μπορεί να καθορισθεί μόνο σε προσωρινή βάση. Ως εκ τούτου η ενοποίηση συντελείται σύμφωνα με προσωρινές εκτιμήσεις. Στην συνέχεια όμως η αποκτώσα επιχείρηση θα πρέπει να διενεργήσει αναπροσαρμογές σε αυτές τις προσωρινές εκτιμήσεις, μέσα σε 12 μήνες από την ημερομηνία ενοποίησης. Οποιαδήποτε αναπροσαρμογή, θα επηρεάσει τόσο την αξία των αναγνωρίσιμων στοιχείων του ενεργητικού, των υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων όσο και την υπολογιζόμενη υπεραξία και τα δικαιώματα μειοψηφίας.

Όπως προαναφέραμε το Δ.Π.Χ.Π 3 εφαρμόζεται για οποιαδήποτε ενοποίηση επιχειρήσεων που διενεργήθηκε με ημερομηνία συμφωνίας την ή μετά την 31/12/2004. Επιτρέπεται όμως η αναδρομική εφαρμογή του όσον αφορά την αναγνώριση της υπεραξίας πριν από την 31/12/2004, αν και μόνο αν:

- Οι απαιτούμενες εκτιμήσεις και πληροφορίες για την εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Π 3 προϋπήρχαν κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης της ενοποίησης επιχειρήσεων
- Παράλληλα η επιχείρηση θα πρέπει να εφαρμόσει τόσο το Δ.Λ.Π 36 όσο και το Δ.Λ.Π 38 αναδρομικά από την ημερομηνία της ενοποίησης ενώ πρέπει όλες οι απαιτούμενες πληροφορίες για την εφαρμογή αυτών των δύο προτύπων να προϋπήρχαν κατά την ημερομηνία της ενοποίησης.

Μία επιχείρηση επιβάλλεται από 1/1/2005 να σταματήσει να αποσβένει την υπεραξία και παράλληλα να μην εμφανίζει τις συσσωρευμένες αποσβέσεις αυτής, εμφανίζοντας έτσι την υπεραξία στο αναπόσβεστο υπόλοιπό της κατά την

⁷⁴Το Δ.Λ.Π 22 διακρίνοντας την θετική και την αρνητική υπεραξία αναφέρει ότι: Η θετική υπεραξία θα πρέπει να καταχωρείται ως περιουσιακό στοιχείο. Επιπρόσθετα θα πρέπει να αποσβένεται λογίζοντας την ως μια δαπάνη κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής της. Κατά την απόσβεση της υπεραξίας πρέπει να χρησιμοποιείται η άμεση μέθοδος και δεν μπορεί να ξεπερνά τα είκοσι έτη. Το αναπόσβεστο υπόλοιπο της υπεραξίας πρέπει να επανεξετάζεται σε κάθε ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού και κατά την έκταση που δεν υπάρχει πλέον πιθανότητα να ανακτηθεί από τις αναμενόμενες μελλοντικές οικονομικές ωφέλειες, πρέπει να λογίζεται άμεσα στα έξοδα. Όταν η αρνητική υπεραξία αντανάκλα εκτιμήσεις της μητρικής για μελλοντικές ζημιές, η αρνητική υπεραξία θα αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις και θα μεταφέρεται ως έσοδο κατά τη χρονική περίοδο που θα προκύψουν οι ζημιές. Εάν η αρνητική υπεραξία δεν αφορά μελλοντικές ζημιές τότε: Το ποσό της αρνητικής υπεραξίας που δεν υπερβαίνει την εύλογη αξία των μη νομισματικών στοιχείων του ενεργητικού, αντιμετωπίζεται ως έσοδο επόμενων χρήσεων και αναγνωρίζεται ως έσοδο σε συστηματική βάση. Η εναπομένουσα αρνητική υπεραξία πρέπει να λογίζεται άμεσα στα αποτελέσματα της χρήσης.

31/12/2004.Επιβάλλεται όμως να εξετάζει την υπεραξία, από εκείνη την ημερομηνία, για πιθανή μείωση της αξίας της.

Διευκρινίζεται ότι η επιχείρηση που αναγνώριζε την υπεραξία αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων δε θα τη μεταφέρει στα αποτελέσματα χρήσης σε περίπτωση πώλησης της επιχείρησης ή μείωσης της αξίας της υπεραξίας.Ενώ εάν υπάρχει αναπόσβεστο υπόλοιπο αρνητικής υπεραξίας η οποία προέκυψε πριν από την 31/12/2004, τότε αυτό θα πρέπει να διαγραφεί με σχετική αύξηση των ιδίων κεφαλαίων.

Για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που υπάρχουν κατά την 31/12/2004 και τα οποία δεν ικανοποιούν τα κριτήρια αναγνώρισης του Δ.Λ.Π 38 θα πρέπει η αποκτώσα επιχείρηση να προχωρήσει σε αναπροσαρμογή του ποσού υπεραξίας κατά την 31/12/2004.

ⁱ Grant Thornton «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S» Αθήνα 2004 (σελ.1091-1136).
Globaltraining «Πρακτικό εγχειρίδιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων,Διεθνές Πρότυπο Χρηματικής Αναφοράς 3» (σελ.1-72).
Σακέλλης Ε. 2001«Συγχωνεύσεις –Διασπάσεις-Εξαγορές-Μετατροπές εταιρειών & εκτίμηση αξίας επιχείρησης» Αθήνα 2001 (σελ.615-634).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7:

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα συμπεράσματα από την ανωτέρω ανάλυση επιβεβαιώνουμε ότι το κράτος για την ώθηση του μετασχηματισμού των επιχειρήσεων σε μεγάλες οικονομικές μονάδες, έχει θεσπίσει σοβαρά κίνητρα με το Ν.Δ.1297/1972 και το Ν.2166/1993 και απαλλάσσει τους μετασχηματισμούς των επιχειρήσεων από όλους σχεδόν τους φόρους και τέλη που αυτοί συνεπάγονται. Γι' αυτό και οι περισσότεροι μετασχηματισμοί υπάγονται στις ευεργετικές διατάξεις του 1297/1972 και κυρίως του Ν.2166/1993. Μόνο όταν οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις στερούνται ακινήτων είναι δυνατό να αγνοήσει κανείς τα περί συγχωνεύσεων και μετατροπών επιχειρήσεων φορολογικά κίνητρα, αλλά και τότε πρέπει να προβληματιστεί για τα διάφορα τέλη και δικαιώματα τρίτων στα οποία η συγχώνευση υποβάλλεται. Επισημαίνεται βέβαια ότι ο κορμός των συγχωνεύσεων και μετατροπών των επιχειρήσεων αποτελούν οι προαναφερόμενες διατάξεις του Ν.2190/1920 για τις ανώνυμες εταιρείες και ο Ν.3190/1995 για εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

Στην πράξη οι μετασχηματισμοί των επιχειρήσεων υπάγονται κατά κανόνα στις διατάξεις του Ν.2166/1993, λόγω της απλουστευμένης διαδικασίας και της απαλλαγής από τις προϋποθέσεις και τους περιοριστικούς όρους που θέτει το Ν.Δ.1297/1972. Η υπαγωγή στις διατάξεις του τελευταίου αυτού νομοθετήματος δικαιολογείται μόνο στην περίπτωση που οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις έχουν σημαντικά αναπόσβεστα πάγια στοιχεία, η υπεραξία των οποίων, κατά το ποσοστό που αφορά το αναπόσβεστο τμήμα τους θα αποτελέσει αποσβεστέα αξία, η οποία κατά τη διάρκεια των χρήσεων, μέσω των αποσβέσεων, θα εκπεσθεί από τα ακαθάριστα έσοδα της απορροφώσας ή της νέας εταιρείας. Έναντι όμως του πλεονεκτήματος αυτού θα υφίσταται το μειονέκτημα, οι μετοχές που θα εκδώσει η απορροφώσα ή η νέα εταιρεία για την αποκτώμενη από αυτή περιουσία να είναι υποχρεωτικά στο σύνολό τους ονομαστικές και μη μεταβιβάσιμες κατά 75% επί μία πενταετία από το μετασχηματισμό και τα εισφερόμενα ακίνητα να ιδιοχρησιμοποιούνται επί μία πενταετία.

Όπως προαναφέραμε στην ανωτέρω ανάλυσή μας το θέμα των συγχωνεύσεων και των εξαγορών αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης και των Διεθνών Λογιστικών

Προτύπων και ειδικότερα του Δ.Λ.Π.22 το οποίο στην συνέχεια αντικαταστάθηκε από το Διεθνές Πρότυπο Χρημ/κης Πληροφόρησης 3 (Δ.Π.Χ.Π. 3).

Ειδικότερα κατά το Δ.Λ.Π 22 συγχώνευση έχουμε όταν ενοποιούνται δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις για τις οποίες δεν μπορούμε να διακρίνουμε ποιά από αυτές είναι η αποκτώσα και η ενοποίηση αυτή πραγματοποιείται κυρίως με ανταλλαγή μετοχών.Επιπλέον τα περιουσιακά στοιχεία των συγχωνευόμενων μεταβιβάζονται στη λογιστική τους αξία οπότε δεν προκύπτει υπεραξία.

Αντίθετα στην εξαγορά μεταβιβάζονται τα περιουσιακά στοιχεία των εξαγοραζόμενων επιχειρήσεων έναντι καταβολής σ'αυτές χρηματικού τιμήματος.Τα περιουσιακά αυτά στοιχεία μεταβιβάζονται στη δίκαιη αξία και επομένως προκύπτει υπεραξία η οποία θεωρείται ως άυλο περιουσιακό στοιχείο και αποσβένεται εντός είκοσι ετών.

Η διαφοροποίηση του Δ.Π.Χ.Π. 3, που από 1/1/2005 αντικατέστησε το Δ.Λ.Π 22 συνίσταται στο ότι αναγνωρίζει αποκλειστικά και μόνο τη μέθοδο της απόκτησης και απορρίπτει τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων.

Στην Ελλάδα οι δύο αυτές μέθοδοι ενοποίησης των επιχειρήσεων δεν ξεκαθαρίζονται με σαφήνεια.Σε πολλές περιπτώσεις διενεργείται αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων στις λογιστικές αξίες χωρίς επομένως να προκύπτει υπεραξία.Παράλληλα παρατηρείται και το φαινόμενο της τμηματικής εξαγοράς βάσει της οποίας μια επιχείρηση εξαγοράζει το 50,1% και πλέον μιάς άλλης επιχείρησης με αποτέλεσμα να αναγνωρίζεται μειωμένη υπεραξία.Εν συνεχεία μπορεί η ίδια επιχείρηση να προχωρήσει σε συγχώνευση με ανταλλαγή μετοχών και βάσει των διατάξεων του Ν.2166/1993 να αποφύγει την εμφάνιση υπεραξίας, εφόσον κατά την μεταβίβαση όπως προαναφέραμε θα χρησιμοποιηθούν οι λογιστικές αξίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8:

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Την 31/12/2001 οι ανώνυμες εταιρείες Α και Β συνέταξαν σε ευρώ τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης 2001. Ακολούθως την 31/3/2002 συνέταξαν σε ευρώ τις παρακάτω οικονομικές καταστάσεις μετασηματισμού:

(Διευκρινίζεται ότι η εταιρεία Α είναι η απορροφώσα και η Β είναι η απορροφώμενη)

Α				Β			
Ε	Ισολογισμός 31.3.2002		Π	Ε	Ισολογισμός 31.3.2002		Π
Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο	220.000	Πάγια:		Μετ. Κεφάλαιο	100.000
Αξια κτήσεως	140.000	Αποθεματικά	30.000	Αξια κτήσεως	10.000	Αποθεματικά	5.000
Αποσβέσεις	(90.000)			Αποσβέσεις	(8.000)	Κέρδος 1.1-3.3.2002	4.000
			250.000				109.000
Αν. Υπόλοιπο	50.000			Αν. Υπόλοιπο	2.000	Υποχρεώσεις	21.000
Αποθέματα	105.000	Υποχρεώσεις	120.000	Αποθέματα	12.000		
Απαιτήσεις	125.000			Απαιτήσεις	26.000		
Διαθέσιμα	90.000			Διαθέσιμα	90.000		
							130.000
	370.000		370.000		130.000		

Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε 100.000 μετοχές
x 1€/μετοχή = 100.000€

1. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Ο άνω ισολογισμός της Β (απορροφώμενης) είναι οριστικός και έχει συνταχθεί για τις ανάγκες της μετατροπής και τα στοιχεία αυτού, μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού δηλαδή κατά τη χρονική στιγμή που η εγκριτική απόφαση απόφαση του Υπουργού Εμπορίου(ή του Νομάρχη) καταχωρηθεί στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών, θα μεταφερθούν αυτούσια στα λογιστικά βιβλία της Α εταιρείας. Εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Β εταιρείας δεν γίνεται. Απλώς, πραγματοποιείται επιβεβαίωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων στοιχείων της Β είτε από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές είτε από την επιτροπή του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920 είτε από φοροτεχνικά όργανα. Ο άνω οριστικός ισολογισμός μετασχηματισμού χρησιμεύει για την επιβεβαίωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της Β (απορροφώμενης) από τους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές και έχει ως εξής:

Β			
Ισολογισμός Μετασχηματισμού 31.3.2002			
Ε			Π
Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων
Πάγια	10.000	Κεφάλαιο	100.000
Αποσβέσεις	(8.000)	Αποθεματικά	5.000
	2.000		
Αποθέματα	12.000	Κέρδος 1.1-31.3.2002	4.000
	26.000		
Απαιτήσεις	26.000		109.000
	90.000	Υποχρεώσεις	21.000
Διαθέσιμα	90.000		
Σύνολο	130.000	Σύνολο	130.000

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972.

Ο ισολογισμός της 31/3/2002 της Β (απορροφώμενης) είναι προσωρινός και χρησιμεύει για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Β από την Επιτροπή του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920.Ο οριστικός ισολογισμός θα συνταχθεί τη χρονική στιγμή που η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του Νομάρχη) καταχωρηθεί στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών.Ο προσωρινός ισολογισμός μετασηματισμού είναι ο παρακάτω :

B
Προσωρινός Ισολογισμός 31.3.2002

Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής Άρθρου 9	Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής Άρθρου 9
Πάγια Αποσβέσεις	10.000 (8.000)		Κεφάλαιο Αποθεματικά	100.000 5.000	100.000 5.000
Αποθέματα	2.000 12.000	6.000 12.000	Κέρδος 1.1-31.3.2002	4.000	4.000
Πρόβλεψη υποτίμησης		(1.000)	Διαφορά εκτίμησης		1.000
Απαιτήσεις Πρόβλεψη επισφάλειας Διαθέσιμα	26.000 90.000	26.000 (1.000) 90.000	Πρόβλεψη προσωπικού Υποχρεώσεις	21.000	1.000 21.000
Σύνολο	130.000	132.000	Σύνολο	130.000	132.000

2. ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΟΦΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Β .

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993.

Εφόσον δεν πραγματοποιείται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρείας Β από Ορκωτούς Ελεγκτές (ή από εμπειρογνώμονες του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920) αλλά διενεργείται απλά επιβεβαίωση της λογιστικής τους αξίας δεν καταχωρούνται στα λογιστικά της βιβλία εγγραφές προσαρμογής.

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972.

Αντίθετα, στην περίπτωση αυτή γίνεται εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρείας Β από της Επιτροπή του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920 επομένως πρέπει να καταχωρηθούν στα λογιστικά της βιβλία εγγραφές προσαρμογής, συνεπεία των οποίων ο λογαριασμός 41.90 «Διαφορές εκτίμησης» του Ε.Γ.Λ.Σ θα εμφανίζει πιστωτικό υπόλοιπο €1.000 και θα εμφανίζεται μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώμενης Β.

3. ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ. (ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΟΦΩΜΕΝΗΣ Β).

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993.

Επειδή γίνεται απλά και μόνο διαπίστωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης Β δεν προκύπτει υπεραξία εκτίμησης περιουσιακών στοιχείων.

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972.

Ο ισολογισμός της 31/3/2002 της Β (απορροφώμενης) είναι προσωρινός και χρησιμεύει για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της Β από την Επιτροπή του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920.Ο οριστικός ισολογισμός θα συνταχθεί τη χρονική στιγμή που η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του Νομάρχη) καταχωρηθεί στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών.Ο προσωρινός ισολογισμός μετασηματισμού είναι ο παρακάτω :

B
Προσωρινός Ισολογισμός 31.3.2002

Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής Άρθρου 9	Λογαριασμοί	Αξία βιβλίων	Εκτίμηση Επιτροπής Άρθρου 9
Πάγια	10.000		Κεφάλαιο	100.000	100.000
Αποσβέσεις	(8.000)		Αποθεματικά	5.000	5.000
		6.000			
Αποθέματα	2.000	12.000	Κέρδος 1.1-31.3.2002	4.000	4.000
Πρόβλεψη υποτίμησης	12.000	(1.000)	Διαφορά εκτίμησης		1.000
				109.000	110.000
Απαιτήσεις Πρόβλεψη επισφάλειας Διαθέσιμα	26.000	26.000			
	90.000	(1.000)	Πρόβλεψη προσωπικού Υποχρεώσεις	21.000	1.000
		90.000			21.000
Σύνολο			Σύνολο	130.000	132.000
	130.000	132.000			

2. ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΟΦΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Β .

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993.

Εφόσον δεν πραγματοποιείται εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρείας Β από Ορκωτούς Ελεγκτές (ή από εμπειρογνώμονες του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920) αλλά διενεργείται απλά επιβεβαίωση της λογιστικής τους αξίας δεν καταχωρούνται στα λογιστικά της βιβλία εγγραφές προσαρμογής.

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972.

Αντίθετα, στην περίπτωση αυτή γίνεται εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης εταιρείας Β από της Επιτροπή του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920 επομένως πρέπει να καταχωρηθούν στα λογιστικά της βιβλία εγγραφές προσαρμογής, συνεπεία των οποίων ο λογαριασμός 41.90 «Διαφορές εκτίμησης» του Ε.Γ.Λ.Σ θα εμφανίζει πιστωτικό υπόλοιπο €1.000 και θα εμφανίζεται μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώμενης Β.

3. ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ. (ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΡΡΟΦΩΜΕΝΗΣ Β).

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993.

Επειδή γίνεται απλά και μόνο διαπίστωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων της απορροφώμενης Β δεν προκύπτει υπεραξία εκτίμησης περιουσιακών στοιχείων.

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972.

Η προκύπτουσα υπεραξία από την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων από την Επιτροπή του άρθρου 9, κωδ.Ν.2190/1920 καταχωρείται σε λογαριασμούς τάξεως. Επίσης το Ε.Γ.Α.Σ αναφέρει ότι οι ενσώματες ακινητοποιήσεις καταχωρούνται στην αξία κτήσης τους (αγοράς, εκτίμησης όταν πρόκειται για συγχώνευση ή εισφορά σε είδος) ή της αξίας που προκύπτει έπειτα από νόμιμη αναπροσαρμογή της αξίας κτήσης. Επομένως θα πρέπει να γίνει αντιλογισμός των αποσβέσεων των παγίων μέχρι 31/3/2002 ώστε να εμφανισθεί ως αξία κτήσης αυτών, κατά τη χρονική στιγμή της συγχώνευσης με απορρόφηση, η εκτίμηση της Επιτροπής των εμπειρογνομόνων.

Την 31/7/2002 εκδόθηκε η εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εμπορίου (ή του αρμόδιου Νομάρχη) η οποία καταχωρήθηκε αυθημερόν στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών οπότε:

4. ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων των νόμων 2190/1920 και 2166/1993.

Όλες οι πράξεις της απορροφώμενης εταιρείας Β μετά την ημερομηνία μετασχηματισμού (31/3/2002) και μέχρι τη χρονική στιγμή που εγκρίνεται ο μετασχηματισμός (31/7/2002) γίνονται για λογαριασμό της απορροφώσας εταιρείας Α. Γι' αυτό το χρονικό διάστημα δεν πραγματοποιείται απογραφή από τη Β, την 31/7/2002 όπως επίσης δεν συντάσσει και ισολογισμό.

- ♦ Η συγχώνευση γίνεται βάσει των διατάξεων του νόμου 2190/1920 και του Ν.Δ.1297/1972.

Όλες οι πράξεις της εταιρείας Β μετά την ημερομηνία του προσωρινού ισολογισμού (31/3/2002) και μέχρι τη χρονική στιγμή που εγκρίνεται ο μετασχηματισμός (31/7/2002) γίνονται για λογαριασμό της Β.Πραγματοποιείται απογραφή από την Β την 31/7/2002 και επιπρόσθετα συντάσσει οριστικό ισολογισμό ο οποίος έχει χρονική διάρκεια από 1/1/2002 έως 31/7/2002 και επηρεάζεται από την εκτίμηση της Επιτροπής του άρθρου 9 του κωδ.Ν.2190/1920 καθώς και από τα διάφορα οικονομικά γεγονότα των περιόδων 1/1/2002-31/3/2002 και 1/4/2002-31/7/2002.

Ενεργητικό	Β Ισολογισμός 31.7.2002	Παθητικό
για:		Μετ. Κεφάλαιο
για κτήσεως	6.000	Αποθεματικά
προβέσεις		Κέρδος
(1.02 – 31.7.02)	(100)	(1.1.02-31.3.02)
Υπόλοιπο	5.900	Διαφορά εκτίμησης
θέματα	13.500	Κέρδος
βλ. βλεψη υποτίμησης	(1.000)	(1.4.02-31.7.02)
ακινήσεις	62.000	Προβλέψεις προσωπικού
βλ. βλεψη επισφαλείας	(1.000)	Υποχρεώσεις
θέσιμα	20.600	
	<u>200.000</u>	<u>200.000</u>
Λογ/σμοί τάξεως	1.000	Λογ/σμοί τάξεως
Διαφοροι		Διάφοροι
		<u>1.000</u>

Χωρίς να είναι υποχρεωτικό αλλά για την καλύτερη κατανόηση της λογιστικής της απορρόφησης παραθέτουμε τον ισολογισμό της απορροφώσας εταιρείας Α την 31/7/2002.

Προαιρετικός ισολογισμός της Α 31/07/2002

Ενεργητικό	Α Ισολογισμός 31.7.2002		Παθητικό
Πάγια:	140.000	Μετ. Κεφάλαιο	220.000
Αξία κτήσεως	(92.000)	Αποθεματικά	30.000
Αποσβέσεις			

Αναπόσβεστο υπόλοιπο	48.000		
Αποθέματα	115.000		
Απαιτήσεις	135.000		
Διαθέσιμα	102.000	Υποχρεώσεις	150.000
	-----		-----
	400.000		400.000
	-----		-----
	-----		-----

Η διαδικασία της απορρόφησης ολοκληρώνεται την 31/7/2002 όποτε ο ισολογισμός της απορροφώσας εταιρείας Α κατά την 1/8/2002 βάσει των διατάξεων του Ν.2166/1993 και του Ν.Δ.1297/1972 παραθέτονται ως κάτωθι:

Υπολογισμός της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών

Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 68 του Ν.2190/1920 στην περίπτωση συγχώνευσης Α.Ε με απορρόφηση μεταβιβάζεται στην απορροφώσα εταιρεία το σύνολο της περιουσίας της απορροφώμενης, έναντι απόδοσης στους μετόχους της μετοχών ⁷⁵ που εκδίδονται από την απορροφώσα και ενδεχομένως καταβολής ενός χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό μετοχών τις οποίες δικαιούνται.

Αναφορικά με το ανωτέρω παράδειγμα, για να υπάρχει απόλυτη οικονομική ισοδυναμία μεταξύ των μετοχών της απορροφούμενης ανώνυμης εταιρείας Β που ανταλλάσσονται με τις μετοχές της απορροφώσας ανώνυμης εταιρείας Α λαμβάνεται ως κριτήριο η εσωτερική αξία των μετοχών των δύο εταιρειών. ⁷⁶

Εσωτερική αξία μετοχής της Α 31/3/2002:

Ίδια κεφάλαια 31/3/2002	€250.000
<u>Πλέον</u> : Υπεραξία από εκτίμηση επιτροπής άρθρου 9 του Ν.2190/1920	€50.000
Καθαρή θέση Α 31/3/2002	€300.000
Αριθμός μετοχών Α	220.000
Άρα :	

Εσωτερική αξία μετοχής Α την 31/3/2002
 $(300.000 : 220.000) = 1,3636 \text{ €/μετοχή.}$

⁷⁵ Το ποσό των μετοχών που αποδίδονται στους μετόχους της απορροφώμενης εταιρείας και αθροιστικά με την αξία των αποδιδόμενων μετοχών δεν μπορεί να υπερβαίνει την αξία της καθαρής θέσης της εισφερόμενης περιουσίας της απορροφώμενης.

⁷⁶ **Εσωτερική λογιστική αξία** μετοχής ανώνυμης εταιρείας ή μεριδίου άλλης νομικής μορφής εταιρείας είναι το πηλίκο της διαίρεσως της λογιστικής καθαρής θέσης που προκύπτει από τον ισολογισμό της οικείας εταιρείας με τον αριθμό του συνόλου των μετοχών ή μεριδίων της. **Λογιστική καθαρή θέση** είναι το άθροισμα του καταβεβλημένου κεφαλαίου και των κάθε φύσεως αποθεματικών, πλέον το υπόλοιπο κερδών εις νέον

Εσωτερική αξία μετοχής της Β 31/3/2002:

Ίδια κεφάλαια 31/3/2002	€109.000
<u>Πλέον</u> : Υπεραξία από εκτίμηση επιτροπής άρθρου 9 του Ν.2190/1920	€1.000
Καθαρή θέση Β 31/3/2002	€110.000
Αριθμός μετοχών Β	100.000

Άρα :

Εσωτερική αξία μετοχής Β την 31/3/2002
(110.000 : 100.000) = 1,1 €/μετοχή.

Επομένως η σχέση ανταλλαγής των μετοχών προσδιορίζεται ως εξής:

$$1,3636 : 1,1 = 1,2396$$

Δηλαδή, οι μέτοχοι της απορροφούμενης εταιρείας Β θα ανταλλάξουν 1,2396 παλαιές μετοχές προς μία νέα μετοχή της απορροφώσας Α.

Αριθμός μετοχών της απορροφώσας που δικαιούνται οι μέτοχοι της απορροφώμενης υπολογίζεται με δύο τρόπους:

$$100.000 \text{ μετοχές} : 1,2396 = 80.668 \text{ μετοχές.}$$

ή

Καθαρή θέση της απορροφώμενης Β / εσωτερική αξία μετοχής απορροφώσας Α

$$110.000 : 1,3636 = 80.668 \text{ μετοχές.}$$

Οι 80.668 μετοχές με ονομαστική αξία €1/μετοχή, που είναι η ονομαστική αξία της μετοχής της απορροφώσας Α, αντιστοιχούν σε αξία €80.668.

Η διαφορά (€29.332) μεταξύ της καθαρής θέσης της απορροφώμενης Β 31/3/2002 (€110.000) και του ποσού που θα κεφαλαιοποιηθεί (€80.668) θα εμφανιστεί σε

πίστωση του λογαριασμού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχωνεύσεως».⁷⁷

Σε αντίθεση με την ανωτέρω διαδικασία οι διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 2 του Ν.2166/1993 προβλέπουν ότι με αποφάσεις των εταίρων ή των γενικών συνελεύσεων των μετόχων των μετασηματιζόμενων επιχειρήσεων μπορεί να καθοριστεί η σχέση συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας. Δεν υπάρχει υποχρέωση προσδιορισμού της σχέσης αυτής από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Ν.2190/20. Επιπλέον δεν είναι απαραίτητο ο καθορισμός της αυτής να γίνεται με βάση τις λογιστικές αξίες, αλλά έχουν τη δυνατότητα οι συμβαλλόμενοι να βρουν τις πραγματικές αξίες.⁷⁸

⁷⁷ Στην περίπτωση που με βάση τη σχέση ανταλλαγής των μετοχών η συνολική (ονομαστική) αξία των νέων μετοχών, οι οποίες εκδίδονται στην ίδια ονομαστική αξία με εκείνη της απορροφώσας είναι μικρότερη της καθαρής θέσης της απορροφώμενης εταιρείας τότε το μετοχικό κεφάλαιο της απορροφώσας θα αυξηθεί, κατά το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία των παραπάνω νέων μετοχών. Η διαφορά που θα προκύψει μεταξύ της καθαρής θέσης της απορροφώμενης εταιρείας και του ποσού που κατά τα ανωτέρω θα αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο της απορροφώσας θα εμφανιστεί σε πίστωση του λογ/μού «Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο από υπεραξία συγχώνευσης».

⁷⁸ Υπ.Οικ.1039799/1994/πολ.1080.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Περάκης Ευάγγελος (2004): Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας-Μετασχηματισμοί εταιρειών (Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση,Εξαγορά). Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
2. Λεοντάρης Μιλτιάδης (2002): Μετατροπή –Συγχώνευση –Διάσπαση Εταιρειών. Εκδόσεις Πάμισος.
3. Αληφαντής Γεώργιος (2004): Λογιστικές εργασίες τέλους χρήσεως.Εκδόσεις Πάμισος.
4. Σακέλλης Εμμανουήλ (2001):Συγχωνεύσεις- Διασπάσεις – Εξαγορές – Μετατροπές εταιρειών & εκτίμηση της αξίας επιχειρήσεως.Εκδόσεις Βρύκους.
5. Grant Thornton :Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – I.F.R.S.
6. Globaltraining: Πρακτικό εγχειρίδιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.Πρώτη Έκδοση.
7. Περιοδικό Λογιστής.